

Internationale juridische verkenning van participatieverklaringen en integratiecontracten

Ministerie van SZW

BMC | onderzoek

Juli 2015
prof.mr. F.J.L. Pennings
mr. A.G.A. Pons
drs. P. Donders
drs. S. van Klaveren
drs. A.E. Britt
Projectnummer: 107720
Correspondentienummer: DH-1607-4524

INHOUD

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	1
1.1	AANLEIDING EN DOEL VAN HET ONDERZOEK	1
1.2	DE OPDRACHT	2
1.3	ONDERZOEKSVERANTWOORDING	2
1.4	SCOPE VAN HET ONDERZOEK	3
HOOFDSTUK 2	VORMGEVING PARTICIPATIEVERKLARINGEN EN INTEGRATIECONTRACTEN IN DE ONDERZOCHE LANDEN	6
2.1	ACHTERGROND EN TOTSTANDKOMING VAN DE PARTICIPATIEVERKLARING/ HET INTEGRATIECONTRACT	6
2.2	DOELGROEPEN	9
2.3	INHOUD	12
2.4	ONDERTEKENING, DE AARD EN DUUR VAN DE VERKLARING OF HET CONTRACT EN DE CEREMONIE ..	16
2.5	INFORMATIEVERSTREKKING EN UITVOERING	19
2.6	JURIDISCHE GRONDSLAG, CONSEQUENTIES EN RELATIE TUSSEN VERKLARING EN EU- EN INTERNATIONAAL RECHT	20
2.7	JURIDISCHE BESCHOUWING MET BETREKKING TOT VERPLICHTE ONDERTEKENING VOOR EU- ONDERDANEN	25
HOOFDSTUK 3	MONITORING, EVALUATIE EN TOEKOMSTPLANNEN	28
3.1	MONITORING EN EVALUATIE	28
3.2	HET POLITIEKE DEBAT	31
3.3	TOEKOMST	32
HOOFDSTUK 4	SAMENVATTING	34
BIJLAGE 1	Vragenlijst	41
BIJLAGE 2	Participatieverklaring zoals in de Nederlandse pilots gehanteerd	49
BIJLAGE 3	Participatieverklaring en integratiecontracten onderzochte landen	50

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek

In de brief van 19 december 2013 van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) is de Tweede Kamer geïnformeerd over de doelstelling en nadere uitwerking van de pilot participatieverklaring.¹ In dit kader heeft een werkgroep van Rijk en gemeenten in de tweede helft van 2013 gewerkt aan de ontwikkeling van verschillende modellen voor een participatieverklaring. De modellen worden sinds begin 2014 door dertien gemeenten getoetst in vijftien pilots. Met de participatieverklaring worden de volgende doelen nagestreefd:

- Via de participatieverklaring worden nieuwe migranten welkom geheten in de Nederlandse samenleving, waarbij zij tegelijk gewezen worden op hun rechten en plichten en de fundamentele waarden van de Nederlandse samenleving, de geschreven en ongeschreven regels waarop de Nederlandse samenleving is gestoeld en de grenzen die deze regels stellen aan gedragingen in het dagelijks maatschappelijk verkeer.
- Via de participatieverklaring wordt een binding tot stand gebracht tussen migrant, gemeenten en de Nederlandse samenleving.
- De participatieverklaring is van belang voor de nieuwkomers zelf: via de verklaring worden nieuwkomers door betere informatie weerbaarder tegen misbruik en uitbuiting en worden migranten wegwijs gemaakt in Nederland en in de gemeente waar zij zich vestigen.
- Via de participatieverklaring komen migranten in aanraking met relevante voorzieningen ten dienste van een snelle inburgering en integratie, zoals de brede mogelijkheden op het gebied van het leren van de Nederlandse taal, de Nederlandse arbeidsmarkt en de lokale voorzieningen.

De pilot participatieverklaring richt zich met name op huwelijks- en gezinsmigranten, vluchtelingen en EU-arbeidsmigranten.

De pilotfase liep in het voorjaar van 2015 af. Doel van de pilot was het verkrijgen van zicht op de mogelijke toepasbaarheid van een landelijk model. Voor de ontwikkeling van een Nederlandse variant van de participatieverklaring kan ook geleerd worden van de ervaringen uit andere Europese landen. Uit een eerste inventarisatie door het Ministerie van SZW van deze instrumenten in Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Denemarken en Zwitserland blijkt dat deze sterk verschillen in vorm, inhoud en doelstellingen.² Aansluitend op deze eerste inventarisatie heeft het Ministerie van SZW aan BMC opdracht gegeven juridisch onderzoek te verrichten naar de toepassing van participatieverklaringen en integratiecontracten in de volgende Europese landen: Frankrijk, Zwitserland, Denemarken, Oostenrijk, België (Vlaanderen) en Duitsland. Het Ministerie van SZW wil met dit onderzoek meer inzicht krijgen in de mogelijkheden die de verschillende participatieverklaringen en

¹ <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/12/19/kamerbrief-participatieverklaring.html>

² <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/12/19/europese-voorbeelden-van-participatieverklaringen.htm>

integratiecontracten kunnen bieden. Het gaat daarbij zowel om de inhoud en toepassingsmodellen als om de juridische context van internationale toepassingen.

In dit rapport worden de verschillende (toepassings)modellen van participatieverklaringen en integratiecontracten nader toegelicht.

1.2 De opdracht

De onderzoeksoopdracht is door de opdrachtgever als volgt geformuleerd:

De opdracht bestaat uit het in kaart brengen van de toepassingsmodellen en de inhoud en juridische context van vergelijkbare participatieverklaringen en integratiecontracten in een aantal landen. In de beschrijving moet gekeken worden naar de modellen in de volgende landen: Frankrijk, Zwitserland, Denemarken, Oostenrijk, België (Vlaanderen) en Duitsland.

De volgende twee onderzoeksvragen staan in het project centraal:

1. Hoe worden participatieverklaringen en integratiecontracten in andere Europese landen vormgegeven/ toegepast?
2. Wat is de juridische haalbaarheid/afdwingbaarheid van de toepassing van (elementen van) de verschillende modellen, participatieverklaringen en integratiecontracten gelet op het internationaal recht?

Om deze twee centrale onderzoeksvragen te beantwoorden zijn per land de volgende deelvragen beantwoord:

- Wat is de achtergrond van de participatieverklaring/het integratiecontract in het betreffende land en hoe is deze tot stand gekomen?
- Wat is de inhoud van de verklaring c.q. het contract?
- Wat is het toepassingsmodel en hoe wordt het model uitgevoerd?
- Wat is de juridische grondslag en context van de verklaring/het contract?
- Is het model in het betreffende land geëvalueerd en indien ja, wat zijn de resultaten van die evaluatie?

1.3 Onderzoeksverantwoording

Op basis van de onderzoeksvragen zijn de volgende thema's benoemd:

- Achtergrond/totstandkoming van het participatiecontract en het integratiecontract
- De inhoud
- Het toepassingsmodel/uitvoering
- Juridische grondslag/context
- Monitoring/evaluatie

Deze thema's worden in de hoofdstukken 2 en 3 van deze rapportage behandeld.

In overleg met het Ministerie van SZW hebben wij rond deze thema's een vragenlijst opgesteld, een format voor de landenrapportage en een werkinstructie (bijlage 1).

Voor deze opdracht heeft BMC samengewerkt met prof.mr. F.J.L. Pennings, verbonden aan de Universiteit Utrecht. Via zijn netwerk en dat van BMC zijn per land experts benaderd om het deskundigenrapport over hun land te schrijven. De landenrapporteurs hebben bovengenoemde documenten ontvangen en zijn aanvullend telefonisch benaderd om de opdracht toe te lichten. Iedere rapporteur heeft een documentenstudie uitgevoerd en aanvullende (telefonische) interviews gehouden met onder meer overheidsvertegenwoordigers en juridische experts. Dit rapport is gebaseerd op een analyse van de rapportage over Duitsland door prof.dr. Stamatia Devetzi, over Denemarken door dr. Silvia Adamo, over Zwitserland door prof.dr. Martina Caroni, over Frankrijk door prof.dr. C. Sachs Durand en over Oostenrijk door dr. R. Klausenhofer. De rapportage over Vlaanderen is door BMC opgesteld.

Prof. Pennings heeft de rapporten beoordeeld op kwaliteit en heeft waar nodig aanvullende vragen gesteld. De landenrapportages vormen de basis voor dit rapport. Deze landenrapportages zijn vervolgens door ons geanalyseerd. Eerst hebben we de individuele rapporten bestudeerd om inzicht te krijgen in de verschillende toepassingen en de sterke en zwakke punten die deze kennen. Vervolgens zijn de verschillende aanpakken vergeleken: wat zijn de overeenkomsten en de verschillen tussen de diverse participatieverklaringen en hun toepassingsmodellen? De participatieverklaring die in de Nederlandse pilots is gehanteerd, is opgenomen in bijlage 2.

1.4 Scope van het onderzoek

De onderzoeksvraag was in beginsel gericht op het verkrijgen van inzicht in de toepassingsmodellen van de participatieverklaring. Tijdens het onderzoek bleek dat alleen Denemarken een participatieverklaring kent. Deze participatieverklaring wordt eenzijdig door de migrant ondertekend. Naast deze verklaring kent Denemarken een integratiecontract en een integratieplan. De verklaring, het contract en het plan hangen nauw met elkaar samen. Omdat dit verband bewust gelegd is, gaan we in deze rapportage ook nader in op het contract en het plan. De overige landen (met uitzondering van Oostenrijk) kennen geen participatieverklaring, maar hanteren een integratiecontract.

De integratiecontracten zijn primair gericht op inburgering en participatie en bevatten in alle onderzochte landen (behalve Oostenrijk) het principe van wederkerigheid. Naast de individuele doelen die een migrant in het kader van zijn inburgering moet bereiken bevatten de contracten soms ook bepalingen over de bijdrage van de overheid om deze doelen te bereiken, zoals subsidies voor het volgen van taalcursussen. De contracten worden tweezijdig ondertekend; zowel door de migrant als door de bevoegde autoriteit. In Duitsland tekenen de migrant en de vertegenwoordiger van het migrantenadviesbureau. Dit is geen overheidsfunctionaris.

De integratiecontracten kennen elementen die voor de participatieverklaring en de toepassing ervan van belang zijn. Ook kennen de contracten in enkele landen verplichtingen die kunnen leiden tot sanctionering bij het niet nakomen ervan.

Daarom gaan we in deze rapportage ook in op de integratiecontracten.

Oostenrijk kent geen instrument dat lijkt op een participatieverklaring of integratiecontract. In Oostenrijk wordt gewerkt met de wet 'Integrationsvereinbarung' die eisen stelt aan het taalniveau dat migranten moeten verkrijgen om in Oostenrijk te mogen verblijven. De voor het onderzoek relevante elementen uit de Oostenrijkse praktijk zijn opgenomen in deze rapportage.

Duiding van de bevindingen

Bij het lezen van de volgende paragrafen moet voor ogen worden gehouden dat de instrumenten en regelingen die aan de orde komen niet steeds dezelfde zijn. Bij de waardering van de onderzoeksresultaten moet bijvoorbeeld rekening worden gehouden met het onderscheid tussen de participatieverklaring en het integratiecontract. De participatieverklaring is een opsomming van basiswaarden van de ontvangende samenleving en de verklaring dat de migrant de verantwoordelijkheid neemt om daarin te participeren. De migrant wordt gevraagd deze te onderschrijven. Een dergelijke participatieverklaring komt in Denemarken voor.

In de andere landen wordt gewerkt met integratiecontracten, waarin de migrant zich akkoord verklaart mee te werken aan bepaalde doelstellingen, die erop gericht zijn dat hij of zij integreert in de maatschappij, waaronder door het leren van de taal. Het integratiecontract kent derhalve concrete afspraken tussen overheid en migrant ten dienste van integratie, vaak gericht op taalverwerving, samenlevingskennis, onderwijs en arbeidsinschakeling. In de onderzochte landen is door de onderzoekers, bij gebreke aan een participatieverklaring, een beschrijving gegeven van het integratiecontract.

Daarnaast is van belang om aan te geven dat de onderzochte landen ook integratie- en inburgeringsbeleid voor nieuwkomers kennen (zie kader op de volgende pagina over het inburgeringsbeleid voor nieuwkomers in Nederland). In sommige landen is dit beleid in de uitvoering vervat in een integratiecontract, of zijn er contractvormen tussen de ontvangende samenleving en migranten in het leven geroepen ter ondersteuning en/of aanvulling van het beleid. Het integratiecontract heeft tot doel de integratie van migranten te versnellen. Het biedt daarmee naast de verplichting aan de migrant om bijvoorbeeld een taalcursus te volgen ook subsidie om de kosten daarvan te ondervangen.

In dit licht kunnen er verschillen zijn tussen discussies die momenteel in Nederland spelen over de mogelijkheden een participatieverklaring in te zetten en de wijze waarop buitenlandse pendanten worden ingezet en gehanteerd. We hebben geprobeerd deze zo duidelijk mogelijk in de volgende hoofdstukken te beschrijven. Daarbij moet ten slotte nog worden opgemerkt dat veel van deze instrumenten nog erg jong zijn en dat er weinig centraal bekende cijfers en evaluaties zijn.

Inburgeringsbeleid nieuwkomers in Nederland

Het Nederlandse inburgeringsbeleid richt zich op het vergroten van de kennis van de Nederlandse taal en kennis van de Nederlandse samenleving onder nieuwe migranten (nieuwkomers). Met de recente introductie van de arbeidsmarktmodule in de inburgering wordt daarnaast gestreefd naar een betere voorbereiding op het verkrijgen van werk. Inburgering is daarmee de eerste belangrijke stap in het verdere integratieproces. Derdelanders (grootste groepen: vluchtelingen en gezinsmigranten) moeten verplicht inburgeren en overige niet-inburgeringsplichtigen (zoals bijvoorbeeld EU-arbeidsmigranten) kunnen vrijwillig deelnemen aan het inburgeringsexamen. Het inburgeringsexamen bestaat uit de volgende onderdelen: Schrijven, Spreken, Luisteren. Lezen, Kennis Nederlandse maatschappij (KNM) en Oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt (ONA). Inburgeraars zijn zelf (financieel) verantwoordelijk voor de eigen inburgering. Dit betekent dat zij zelf een geschikt taalprogramma moeten vinden. Migranten die over te weinig middelen beschikken om hun inburgering te financieren kunnen gebruikmaken van een sociale leenfaciliteit. Asielgerechtigden hoeven deze lening niet terug te betalen als zij binnen de daarvoor geldende termijn aan de inburgeringseisen voldoen. De overige leners wel.

Vanaf januari 2010 is het halen van het inburgeringsexamen als (integratie)voorwaarde gekoppeld aan twee verblijfsvergunningen, de verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd en die van voortgezet verblijf. Tenslotte is het halen van het inburgeringsexamen een voorwaarde voor het verkrijgen van het Nederlanderschap (naturalisatie). De hier genoemde voorbeelden van vergunningen en de Nederlandse nationaliteit worden pas na verloop van tijd na binnenkomst in Nederland door migranten verkregen.

Hoofdstuk 2

Vormgeving participatieverklaringen en integratiecontracten in de onderzochte landen

2.1 Achtergrond en totstandkoming van de participatieverklaring/het integratiecontract

In deze paragraaf beschrijven we per land wat de aanleiding was voor het invoeren van een participatieverklaring of een integratiecontract en wat de overheid met de verklaring of het contract wil bereiken, zowel qua beleidsdoel als voor individuele migranten. Ook beschrijven we de relatie met andere instrumenten.

Tabel 1 Overzicht van verklaringen/contracten

	Vorm /vormen	Naam
Duitsland	Contract	Integrationsvereinbarungen
Denemarken	Verklaring, contract en plan	Verklaring van integratie en actief burgerschap Integratiecontract Integratieplan
Zwitserland	Contract	Integratiecontract
Oostenrijk	Geen contract of verklaring	N.v.t.
Vlaanderen	Contract	Inburgeringscontract
Frankrijk	Contract waaronder een familiecontract	Contract van verwelcoming en integratie (<i>Contrat d'accueil et d'intégration</i>)

Duitsland

In Duitsland wordt het integratiecontract "*Integrationsvereinbarung*" genoemd. Het contract is in eerste instantie in 2011 geïntroduceerd als onderdeel van een pilotproject³, dat integratie minder vrijblijvend wilde maken. De pilot werd door de federale overheid opgezet in achttien gemeenten. Doel van het project was het vergroten van de betrokkenheid van zowel de (lokale) overheid als de migrant en het creëren van een verwelkomende cultuur voor migranten. De ondertekening van het integratiecontract vindt op vrijwillige basis plaats. Dit is een opvallende keuze, gelet op de insteek van het pilotproject: het minder vrijblijvend maken van integratie. De achterliggende reden ligt enerzijds in de Duitse geschiedenis en anderzijds in de overtuiging dat afgedwongen integratieverplichtingen veel minder goed werken dan integratie-inspanningen op basis van overeenstemming en wederzijdse inzet.

Na dit pilotproject werd het integratiecontract in 2012 in de dagelijkse praktijk van de gemeentelijke migrantenadviesbureaus opgenomen. Het contract is nu onderdeel van het zogeheten case management⁴. Dit case management analyseert de behoeften, kennis en vaardigheden van de migrant en bevat een plan voor de integratie. Er is een model voor het integratiecontract, maar het is niet verplicht om

³ Integration verbindlicher Machen, Integrationsvereinbarungen erproben.

⁴ Dit is de term die Duitsland zelf hanteert.

hiervan gebruik te maken. Bureaus mogen ook hun eigen tekst/modellen gebruiken. Er wordt vanuit het case management per individu bekeken of van het model gebruik wordt gemaakt. Het contract is vrijwillig en geeft de betrokkenheid van beide partijen weer; het contract wordt in beginsel door beide partijen getekend. Het contract legt de doelstellingen van het integratietraject vast en bevestigt de wederzijdse betrokkenheid.

Integratie wordt door de federale Integratiecommissaris gedefinieerd als het verzekeren van gelijke kansen voor migranten en het verzekeren van de mogelijkheid om deel te nemen aan de Duitse samenleving op alle terreinen, waaronder op sociaal, economisch en cultureel gebied. Om die reden moeten migranten de Duitse taal leren en een basiskennis hebben van de Duitse geschiedenis en het Duitse rechtssysteem. Ook moeten ze leren hoe ze kunnen participeren in de Duitse samenleving.

Denemarken

Denemarken kent drie instrumenten die in hun onderlinge samenhang moeten worden gezien: de verklaring van integratie en actief burgerschap, het integratiecontract en het integratieplan. In Denemarken wordt dus onderscheid gemaakt tussen de verklaring en het contract. De verklaring van integratie en actief burgerschap dient als een eerste formele stap om tot de Deense maatschappij toe te treden. De verklaring verlangt aandacht voor de Deense maatschappelijke waarden en wil migranten er bewust van maken dat de Deense samenleving van hen verwacht dat ze zich inzetten om te integreren als participerende burgers, op gelijke voet met andere burgers. De verklaring geeft een algemeen overzicht van de Deense maatschappelijke waarden en democratische beginselen. De inhoud van de Deense verklaring lijkt op de inhoud van de Nederlandse verklaring zoals deze in de pilots ten aanzien van de participatieverklaring wordt gehanteerd. De Deense verklaring geeft geen verplichtingen voor de gemeente en wordt alleen door de migrant getekend, tegelijk met het integratiecontract. Daarom gaan we later in deze rapportage met name in op het integratiecontract.

Het integratiecontract is het document waarin de inhoud van het integratieprogramma, de concrete doelen en middelen voor de integratie van het individu in de Deense maatschappij zijn vastgelegd, waaronder doelen met betrekking tot de verwerving van de Deense taal, onderwijs en werk. Het integratiecontract wordt in tegenstelling tot de verklaring door zowel migrant als overheid ondertekend. Duidelijk is dat de migrant door ondertekening van het contract en de verklaring verantwoordelijk is voor de eigen integratie. Ook toont de migrant door ondertekening de wil om actief te integreren en de Deense waarden en normen te respecteren. De Deense overheid verklaart door het mede ondertekenen van het contract dit integratieproces te faciliteren. Als de migrant niet voldoet aan de voorwaarden uit het contract, dan kan dit gevolgen hebben voor het verkrijgen van een permanente verblijfsvergunning⁵ (en in een later stadium eventueel

⁵ *Lovbekendtgølse Udlændingelov* (geconsolideerde vreemdelingenwet) no. 1021 van 19 september 2014, art. 11(9), no. 1.

naturalisatie⁶) Het contract is gericht op de individuele doelen van de migrant en op het zo snel mogelijk verkrijgen van werk of scholing (zie voor een nadere beschrijving paragraaf 2.3). Beide documenten, contract en verklaring, dienen tegelijkertijd te worden ondertekend.

Het integratieplan is een instrument voor vluchtelingen, migranten en hun familieleden die in het kader van gezinshereniging naar Denemarken komen. Doel van het plan is het bevorderen van de integratie van het gezin als geheel en het op elkaar laten aansluiten van de ondersteuning die het gezin krijgt op het gebied van opleiding, zoeken naar werk, maar bijvoorbeeld ook op het gebied van gezondheidszorg.

Zwitserland

In Zwitserland wordt de federale wet betreffende vreemdelingen op het niveau van het kanton uitgevoerd. Het kanton heeft hierbij aanzienlijke discretionaire bevoegdheden. Het doel van het integratiecontract is de kantonbesturen een instrument te geven dat voorwaarden verbindt aan de verlening van een (tijdelijke) verblijfsvergunning. De betreffende overeenkomst verplicht betrokkenen de taal te leren en/of een integratiecursus te volgen. Het integratiecontract is een concretisering van de aanvullende voorwaarden die voor het verlengen van een verblijfsvergunning worden gesteld. Het contract markeert de aanvang van het integratietraject wanneer migranten Zwitserland binnenkomen.

Oostenrijk

Zoals al eerder aangegeven kent Oostenrijk geen instrument dat lijkt op een participatieverklaring of integratiecontract. In Oostenrijk wordt gewerkt met de wet 'Integrationsvereinbarungsgesetz'. Deze wet stelt eisen aan het taalniveau dat migranten moeten verkrijgen om in Oostenrijk te mogen verblijven. Kern van deze wet is dat migranten binnen twee jaar een bepaald taalniveau moeten bereiken, namelijk A2 van het Gemeenschappelijk Europees referentiekader voor taalkennis. De wet is sinds 2003 van kracht en is verbonden aan het verkrijgen van een verblijfsstatus.

Vlaanderen

In 1999 vond er in Vlaanderen een pilot plaats waarin via 26 onthaalbureaus een inburgeringsprogramma aan migranten werd aangeboden. In 2003 werd mede op basis van de resultaten van deze pilot een decreet afgekondigd waarin aangegeven werd dat integratie en inburgering een interactief proces is waarin de overheid de migrant een programma aanbiedt met als doel de inburgering en integratie in de samenleving te vergemakkelijken.

Het inburgeringsprogramma is uitgebreid en bestaat uit een primair en secundair inburgeringstraject. Het primaire traject beoogt de zelfredzaamheid van de migrant in Vlaanderen te bevorderen en het secundaire traject richt zich op volwaardige participatie. Als onderdeel van het primaire traject worden afspraken tussen de

⁶ Art.5 *Cirkulæreskrivelse om Naturalisation*.(naturalisatiecirculaire) no. 9253 van 6 juni 2013

migrant en het onthaalbureau vastgelegd in een contract. Dit contract bestaat uit een vormingsprogramma dat zich richt op de maatschappij, taal en loopbaan. Het contract geeft aan welke cursussen gevolgd moeten worden. Het gaat dus om het vastleggen van de deelname aan een vormingsprogramma. Onderdeel van dit vormingsprogramma is een programma maatschappelijke oriëntatie, waarin wordt ingegaan op de waarden en normen van de Belgische/Vlaamse samenleving. Het contract maakt deel uit van het decreet en is daarmee wettelijk verankerd.

Frankrijk

Frankrijk kent een bindend instrument in de vorm van een contract van verwelcoming en integratie (Contrat d'accueil et d'integration, CAI). Het contract werd in 2003 geïntroduceerd, eerst als experiment en later in 2006 als onderdeel van de Wet op de Immigratie en Integratie. Het contract is meer dan een wettelijke verplichting; het wordt ook gezien als instrument voor betere integratie omdat migranten met veel problemen kampen, zoals sociale uitsluiting, armoede en onvoldoende integratie in de Franse maatschappij⁷. Het contract wordt gesloten tussen de migrant en de arrondissementsprefect en heeft als doel controle te houden op een goede integratie van migranten.

Omdat er in Frankrijk vaak sprake is van gezinshereniging van migranten, met name uit Noordelijk Afrika, is in 2007 een nieuwe contractvorm ingevoerd die zich richt op de integratie van families. Dit contract wordt door de prefect en de man en vrouw samen ondertekend. Als er sprake is van gezinshereniging wordt door de prefect een familiecontract aangeboden.

Beide contracten verplichten de migrant tot het doorlopen van een door de overheid aangeboden integratieprogramma. Taal is daar een belangrijk onderdeel van. Bij een verzoek tot verlenging van de verblijfsvergunning nemen de autoriteiten en de rechter in aanmerking of het contract ondertekend en nageleefd wordt. Naast het houden van controle op de integratie van migranten zijn beide contracten ook bedoeld als instrumenten om migranten te verwelkomen en hen te ondersteunen bij hun integratie in de Franse maatschappij.

2.2 Doelgroepen

In deze paragraaf wordt beschreven wat de doelgroepen van de participatieverklaring en/of het participatiecontract zijn. In de volgende tabel is dit beknopt weergegeven.

Tabel 2 Doelgroepen

	Vorm/vormen	Doelgroep
Duitsland	Contract	Primair gericht op derdelanders (vrijwillig), ook mogelijk voor EU-onderdanen (vrijwillig)
Denemarken	Verklaring, contract en	Verplicht voor: derdelanders

⁷ In het rapport 'Regards sur l'actualité "Politique de l'Intégration" (december 2006) wordt de geschiedenis van de immigratie in Frankrijk beschreven en de overwegingen om deze insteek voor het participatiecontract te kiezen.

	plan	Cursus (vrijwillig) voor: migranten en hun gezin die naar Denemarken zijn gekomen om te werken, studenten, au-pairs en EU-onderdanen
Zwitserland	Contract	Derdelanders (in specifieke gevallen verplicht)
Oostenrijk	Geen contract of verklaring	N.v.t.
Vlaanderen	Contract	Derdelanders (waarvan nieuwkomers verplicht) EU-onderdanen hebben recht op traject (vrijwillig)
Frankrijk	Contract waaronder een familiecontract	Derdelanders verplicht (behalve vluchtelingen en asielzoekers) EU-onderdanen vrijwillig

Onder derdelanders verstaan we mensen die geen onderdaan zijn van een lidstaat van de Europese Unie (EU) of de Europese Economische Ruimte (EER).

Duitsland

In Duitsland is het integratiecontract primair gericht op migranten van buiten de Europese Unie (EU). In hoeverre EU-onderdanen ermee te maken hebben, hangt af van de vraag of ze gebruikmaken van de migrantenadviesbureaus. Het integratiecontract is vooral bedoeld om te bevorderen dat mensen goed Duits leren. Het contract is primair gericht op nieuwkomers, maar kan ook worden ingezet bij oudkomers, bij wie de inburgering moeizaam verloopt. Aan het sluiten van het contract is immers ook steun van het migrantenadviesbureau bij het volgen van een (taal)cursus verbonden als het volgen van een cursus nodig gevonden wordt.

Er bestaat geen officiële informatie over het aantal contracten dat per jaar gesloten wordt. Tijdens het pilottraject van een jaar werden 4.000 contracten gesloten in de achttien deelnemende gemeenten.

Denemarken

In Denemarken zijn de doelgroepen als volgt te onderscheiden:

- Het integratieprogramma, met inbegrip van de participatieverklaring, het integratiecontract⁸ en het integratieplan, is verplicht voor vluchtelingen die rechtmatig in Denemarken verblijven en voor migranten die in het kader van gezinshereniging naar Denemarken gekomen zijn (behalve als de echtgenoot/partner een werknemer of student is), aangezien de noodzaak voor ondersteuning van integratie bij deze groepen het hoogst wordt geacht.
- Introductiecursus (vrijwillig) voor migranten en hun gezin die naar Denemarken zijn gekomen om te werken, studenten, au-pairs en EU-onderdanen die gebruikmaken van hun recht op vrij verkeer.

Door de combinatie van een verplicht integratieprogramma en een vrijwillige introductiecursus wordt geen enkele groep migranten uitgesloten. Wel is er met de

⁸ De verklaring is ook verplicht, maar er zijn geen juridische consequenties verbonden aan het niet tekenen ervan. Juridische consequenties kunnen volgen uit het integratiecontract. Deze consequenties zijn beschreven in paragraaf 2.6.

verplichting focus aangebracht voor die groepen waarvoor het programma noodzakelijk wordt geacht.

De omvang van de verschillende doelgroepen is niet bekend. Er wordt geen statistiek bijgehouden. Wel is bekend dat in 2013 6% van het totaal aantal verblijfsvergunningen aan vluchtelingen werd verleend en dat 8% in het kader van gezinshereniging werd verleend (van de 64.562 in totaal).

Zwitserland

Onderstaande doelgroepen worden door de federale instantie aanbevolen voor het contract. De federale wet betreffende vreemdelingen wordt op het niveau van het kanton uitgevoerd. Het kanton heeft hierbij aanzienlijke discretionaire bevoegdheden.

- Derdelanders (mensen van buiten de EU) die Zwitserland binnenkomen voor gezinshereniging.
- Derdelanders die al in Zwitserland wonen voor wie gelet op hun gedrag het risico bestaat dat de vergunning ingetrokken wordt of niet verlengd wordt. Het betreft dan mensen met bijvoorbeeld schulden, grote taalachterstanden, criminele veroordelingen of afhankelijkheid van de sociale bijstand. Zij tekenen een contract, waarin hun individuele doelen zijn opgenomen. Het doel van het contract is dan de beperking van het risico dat men niet permanent kan integreren.
- Alle immigranten die onderwijs geven in de taal en de cultuur van het land van herkomst.

De focus ligt derhalve op diegenen waarbij de mogelijke toekomstige problemen met integratie het grootst worden geacht en die ondersteuning daarbij het hardst nodig hebben. Zoals eerder aangegeven is er vanuit de overheid ook een tegenprestatie in de vorm van het mogen volgen van door de overheid gesubsidieerde cursussen of hulp bij schuldsanering, zodat bij prioritering door het kanton ook financiële redenen een rol spelen.

Er zijn geen statistische gegevens over het aantal afgesloten integratiecontracten op landelijk niveau. Wel zijn er voor een aantal kantons wat cijfers bekend. Het aantal gesloten integratiecontracten in deze kantons varieert van 0 tot 350 per jaar. Met name in de Frans sprekende kantons worden er weinig contracten afgesloten. Daar is men sceptisch over de contracten.

Oostenrijk

In Oostenrijk is de wet alleen van toepassing op derdelanders. Oostenrijkse statistieken ontbreken.

Vlaanderen

Vlaanderen onderscheidt migranten die verplicht zijn om een contract te tekenen en deel te nemen aan een inburgeringstraject en migranten die recht hebben op een inburgeringstraject. Doelgroep van de verplichte inburgering zijn derdelanders met

een verblijfstitel voor meer dan drie maanden en Belgische migranten: personen die in het buitenland Belg zijn geworden en die voor het eerst naar België komen. Migrant die recht hebben op een inburgeringstraject zijn Belgen die in het buitenland geboren zijn en van wie ten minste één ouder ook in het buitenland geboren is en migranten met een wettig verblijf in België. Migrant met een wettig verblijf in België hebben alleen recht op een inburgeringstraject als hun verblijfstatuut definitief kan worden. Voor asielzoekers geldt dat zij recht hebben op een inburgeringstraject als de asielprocedure vier maanden of langer loopt.⁹ Migrant die vrijwillig aan het inburgeringstraject deelnemen tekenen ook een contract. Ook kunnen zij boetes krijgen als zij het in het contract beschreven traject niet volgen. Het contract is in dat geval dus wel vrijwillig, maar niet vrijblijvend.

In 2012 tekenden 17.210 inburgeraars voor het eerst het contract (dit aantal is inclusief het Brussels hoofdstedelijk gewest). Hiervan waren 8.286 migranten verplichte inburgeraars.

Frankrijk

In Frankrijk is het contract verplicht van toepassing op derdelanders ouder dan 18 jaar met de wens duurzaam in Frankrijk te willen verblijven. Het verplichte contract is niet van toepassing op EU-burgers, EER-burgers en op burgers uit Zwitserland. Wel kunnen EU-onderdanen het contract op vrijwillige basis ondertekenen. Voor asielzoekers en vluchtelingen is het contract niet verplicht, omdat dit vanwege het Vluchtelingenverdrag niet mogelijk is.¹⁰

In de periode van 2007 tot 2013 ondertekenden per jaar gemiddeld 100.000 mensen het integratiecontract. De meerderheid (54%) daarvan is vrouw en afkomstig uit Mahgreb en Sub Sahara landen. De belangrijkste motivatie is gezinshereniging. Een belangrijk deel van de ondertekende contracten zijn dus ook familiecontracten. Dit contract bestaat ook op vrijwillige basis.

2.3 Inhoud

Duitsland

In het Duitse integratiecontract wordt aangegeven welke doelen de migrant in de komende twee jaar wil bereiken. Hierbij worden een aantal doelen vermeld die horen bij de basisdoelen: taal, opleiding, werk, gezondheid, kinderen, leefomgeving, verblijfsrecht. Deze doelen kunnen worden aangevuld. Ook wordt een plan opgesteld om te helpen de doelen te bereiken. Het migrantenadviesbureau belooft om te helpen bij het behalen van de gestelde doelen en contactpersonen van de dienstverlenende instanties in te schakelen en de persoonlijke gegevens van de betreffende migrant vertrouwelijk te behandelen. Betrokkene belooft om de afgesproken bijeenkomsten te bezoeken en actief mee te werken om de gestelde doelen te behalen.

⁹ www.kruispuntmi.be/thema/inburgeringen integratiebeleid/inburgering/wie-mag-of-moet-inburgeren

¹⁰ L311-9 en R 311-19 CESEDA.

Het contract heeft derhalve als functie inzicht te geven in de wederzijdse verantwoordelijkheden en taken op een concrete, transparante en begrijpelijke wijze. Daarnaast is het een individueel planningsinstrument, aangezien het doelen en stappen vastlegt waarvan de resultaten gebruikt kunnen worden voor toekomstige aanbiedingen. Het gaat dan meestal om cursussen en diensten die nuttig zijn voor de migrant afhankelijk van diens situatie. Deze aanbiedingen moeten dus breed worden gezien. Het kan van alles betreffen dat nodig is om de doelstellingen, afgesproken in de verklaring, te bereiken.

Denemarken

Het doel van het integratiecontract is de verbetering van de kwaliteit van het integratieprogramma van de individuele migrant, doordat de gemeente zo snel mogelijk in samenwerking met de migrant een concreet en individueel aanbod formuleert om de integratie te faciliteren. Het contract is gericht op het zo snel mogelijk verkrijgen van werk of scholing en het beheersen van de taal. De gemeente helpt de migrant daarbij. Indien de gemeente een baan voor de migrant vindt dan wordt de migrant geacht deze baan te accepteren. Als de migrant de baan weigert, kan dat gevolgen hebben voor zijn uitkering. Wat betreft de taal is de migrant gehouden om taallessen te volgen en bij minimaal 85% van de lessen aanwezig te zijn. Het contract bevat zowel korte termijn- als lange termijn doelen. De doelen zijn zo specifiek mogelijk geformuleerd en gericht op de actieve inspanningen die de migrant moet verrichten. Als de migrant en de gemeente niet tot overeenstemming komen over de voorwaarden van het participatiecontract, dan besluit de gemeente definitief over de inhoud van het contract (artikel 19, lid 7 Integratiewet).

De inhoud van de Deense participatieverklaring vertoont gelijkenis met de inhoud van de Nederlandse verklaring zoals deze in de Nederlandse pilots wordt gehanteerd. De Deense verklaring houdt onder andere in dat de ondertekenaar actief zal pogen te verzekeren dat hij/zij, zijn/haar echtgenote/echtgenoot/partner en zijn/haar kinderen die in Denemarken wonen, integreren en actieve burgers in de Deense maatschappij worden.

Hij verklaart als volgt:

- Hij zal de Deense wetgeving volgen en de Deense democratische beginselen in elk opzicht volgen.
- Hij begrijpt en accepteert dat de Deense taal en kennis van de Deense maatschappij de sleutel is tot een goed en actief leven in Denemarken. Hij zal daarom zijn best doen om Deens te leren en zo spoedig mogelijk kennis over de Deense maatschappij te verwerven. Hij begrijpt en accepteert dat hij Deens kan leren door Deens onderwijs te volgen, aangeboden door het gemeentebestuur.
- Hij begrijpt en accepteert dat de individuele burgers en hun families verantwoordelijk zijn om zichzelf te onderhouden. Hij zal daarom proberen om zo snel mogelijk zelf in het bestaan te voorzien.
- Hij begrijpt en accepteert dat hij zal leren zelf in het bestaan te voorzien als hij de activiteiten bijwoont die zijn beschreven in het integratiecontract.
- Hij begrijpt en accepteert dat als hij solliciteert en de cursussen volgt zoals beschreven in de integratieovereenkomst en hij toch niet in het bestaan kan voorzien, tijdelijke sociale uitkeringen ontvangt.

- Hij begrijpt en accepteert dat mannen en vrouwen gelijke verplichtingen en rechten hebben in Denemarken en dat zowel mannen als vrouwen moeten bijdragen aan de samenleving.
- Hij begrijpt en accepteert dat het in Denemarken strafbaar is om geweld te plegen of daarmee te dreigen tegen zijn echtgenoot en anderen, waaronder kinderen.
- Hij begrijpt en accepteert dat kinderen gelijk respect en ruimte voor zelfexpressie wordt gegeven en dat ze zo snel mogelijk Deens leren en hun huiswerk doen tijdens de schooljaren en dat hij actief zal meewerken met het kinderdagverblijf en de school van het kind.
- Hij begrijpt en accepteert dat besnijdenis van meisjes en het forceren van huwelijken strafbaar zijn in Denemarken.
- Hij respecteert de vrijheid en de persoonlijke integriteit van het individu, gelijke mogelijkheden voor mannen en vrouwen en vrijheid van meningsuiting en religie, hetgeen fundamentele grondrechten zijn in Denemarken.
- Hij begrijpt en accepteert dat discriminatie op grond van ras en huidskleur en bedreigingen tegen groepen op grond van religie of seksuele oriëntatie in Denemarken strafbaar zijn.
- Hij begrijpt en accepteert dat de Deense maatschappij terroristische daden sterk veroordeelt.
- Hij begrijpt en accepteert dat actieve betrokkenheid bij de Deense maatschappij een voorwaarde is voor burgerschap in Denemarken, ongeacht hoe lang het verblijf in Denemarken zal duren.

Zwitserland

Het modelintegratiecontract dat de federale autoriteit in Zwitserland aan de kantons als instrument heeft aangeboden, bepaalt dat de overeenkomst bijdraagt aan het bevorderen van de integratie op individueel niveau en zich oriënteert op de principes van de wetgeving die van belang is voor vreemdelingen volgens welke principes:

- het doel van de Zwitserse integratiepolitiek is om het vreedzaam naast elkaar bestaan van iedereen op basis van de waarden van de federale constitutie en wederzijds respect en verdraagzaamheid te bevorderen;
- een succesvolle integratie het resultaat is van een wederzijds proces dat zowel de bereidheid van de vreemdeling om te integreren als de openheid van de Zwitserse bevolking verlangt;
- vreemdelingen gelijke toegang tot een economisch, publiek en sociaal leven hebben en in staat zijn eraan deel te nemen;
- migranten in staat moeten zijn aan de Zwitserse samenleving deel te nemen en de taal moeten leren die in de verblijfplaats wordt gesproken.

Het integratiecontract bevat expliciete voorwaarden, die voornamelijk zijn gericht op het leren van de taal en op integratie. Tegen de bedoeling van de federale autoriteiten in wordt in sommige kantons ook schuldhulpadvisering opgenomen in de overeenkomst. In de meeste kantons krijgen migranten een financiële tegemoetkoming voor het volgen van taalcursussen en integratiecursussen. De kantons hebben aanzienlijke discretionaire bevoegdheden bij het opstellen van het integratiecontract.

Oostenrijk

De Oostenrijkse wet bevat slechts de eis om na twee jaar het vereiste taalniveau te halen. Dit taalniveau is A2 van het Europees gemeenschappelijk kader voor taalkennis. Als het taalniveau behaald is, krijgt de migrant een diploma en een vergoeding van 50% van de kosten van de taalopleiding.

Vlaanderen

De Vlaamse overheid vindt het belangrijk 'dat nieuwe burgers volop kunnen deelnemen aan de samenleving. Inburgering kan hen helpen hun rol op te nemen als burger, ouder, werknemer, ondernemer, student, lid van een vereniging, et cetera.'¹¹ Het integratiecontract regelt formeel de verplichtingen die zowel de overheid als de inburgeraar aangaan als het gaat om welke cursussen de inburgeraar gaat volgen en wanneer dat gebeurt. Daarmee vloeit het contract rechtstreeks voort uit het Vlaamse inburgeringsbeleid.

Het contract wordt op individueel niveau getekend door de inburgeraar en de ambtenaar van het onthaalbureau. Verder is het contract zakelijk opgesteld met afspraken over te volgen cursussen en het tijdsplan waarlangs de cursussen gevolgd moeten zijn. Het accent voor de cursussen ligt op:

- Een cursus maatschappelijke oriëntatie. Dat is een kennismaking met de Vlaamse en Belgische samenleving.
- Een basiscursus Nederlands als tweede taal.
- Loopbaanoriëntatie. Dat is begeleiding naar het vinden van werk of studies en het aanbod van cultuur en vrije tijd.

Ter ondersteuning van de uitvoering van het contract wordt een trajectbegeleider aangesteld die de migrant begeleidt en op weg helpt bij het uitvoeren van de afspraken in het contract. Verder staat in het contract dat de migrant minimaal 80% van de cursussen moet bijwonen. Als het traject goed wordt afgerond, krijgt de migrant een attest waarmee hij in het secundaire inburgeringstraject kan stappen.

Frankrijk

Het Franse contract wijst de migrant op de kernwaarden van Frankrijk, zoals gelijke behandeling van mannen en vrouwen, democratie, vrijheid van godsdienst, et cetera. De inhoud van het Franse contract met de focus op de Franse kernwaarden lijkt daarmee op de inhoud van de Nederlandse verklaring zoals deze in de pilots ten aanzien van de participatieverklaring wordt gehanteerd. Het Franse contract vraagt de migrant de kernwaarden te onderschrijven en te accepteren. Verder verklaart de migrant met het ondertekenen ook de wil om in Frankrijk te integreren en daartoe een training te volgen om de waarden van de Franse maatschappij beter te begrijpen. Het contract is opgesteld in een taal die de migrant begrijpt, dus in de taal van het land van herkomst of in een andere taal die de migrant in voldoende mate beheerst. Het contract wordt gesloten tussen de staat, vertegenwoordigd door de prefect van het arrondissement van verblijf, en de migrant.

¹¹ <http://www.inburgering.be/?lang=nl>

Het verschil met het familiecontract is dat dit getekend wordt door zowel man als vrouw en dat de nadruk van het contract ligt op de rechten en plichten van ouders. Ook moeten beide ouders een training volgen en zorgen voor onderwijs voor hun kinderen. In het contract staat vermeld dat Frankrijk een leerplicht kent.

Ook de verplichtingen van de Franse Staat zijn in het contract opgenomen, zoals het verzorgen van een welkomstbijeenkomst, het verrichten van een medisch gezondheidsonderzoek, het vaststellen van het taalniveau van de migrant, een informatiedag over de Franse waarden, het verstrekken van informatie over de Franse samenleving, publieke dienstverlening en van informatie over werk en professionele vaardigheden. Ook regelt de staat indien nodig een gesprek met een sociaal werker over specifieke behoeften van de migrant en een taalcursus (inclusief examen en diploma) om het noodzakelijke taalniveau te bereiken. De professionele vaardigheden worden geëvalueerd en op basis daarvan kan een baan worden aangeboden. Deze evaluatie is niet verplicht voor jongeren onder de 18 jaar en ouderen boven de 55 jaar. In het familiecontract ligt de nadruk wat meer op taalvaardigheid, met name voor vrouwen, gelijkheid van mannen en vrouwen, bescherming van kinderen en de verplichting van kinderen om naar school te gaan. In bijlage 3 zijn de participatieverklaringen en integratiecontracten van de onderzochte landen opgenomen.

2.4 Ondertekening, de aard en duur van de verklaring of het contract en de ceremonie

In deze paragraaf beschrijven we per land of ondertekening van de participatieverklaring en/of het integratiecontract verplicht is, wie de ondertekenaars zijn en op welk moment er getekend wordt. In tabel 3 is hiervan een overzicht opgenomen.

Alleen bij de Deense participatieverklaring is er sprake van een eenzijdige ondertekening door de migrant, omdat het hier puur gaat om de onderschrijving van de Deense normen en waarden door de migrant. Het Deense integratiecontract en bijbehorend plan worden wel tweezijdig ondertekend. Ondertekening van de verklaring, het contract en het plan is verplicht.

Oostenrijk kent zoals al eerder aangegeven geen participatieverklaring of een integratiecontract. In de overige onderzochte landen worden alleen integratiecontracten gehanteerd en geen participatieverklaringen. Deze contracten zijn primair gericht op inburgering en participatie van de individuele migrant en worden vanwege de wederzijdse verplichtingen tweezijdig ondertekend. Alleen in Duitsland vindt de ondertekening op vrijwillige basis plaats. In de overige landen is ondertekening van het contract voor bepaalde groepen verplicht gesteld, waarbij voor Zwitserland moet worden opgemerkt dat de verplichting om te ondertekenen alleen in specifieke gevallen geldt. In geen van de onderzochte landen zijn EU-onderdanen verplicht om het contract te tekenen. Dit in verband met het EU-recht (zie ook paragraaf 2.7).

In de onderzochte landen vindt ondertekening plaats aan het begin van het traject om de migranten zo snel mogelijk kennis te laten maken met de samenleving en om

de integratie van deze nieuwe migranten zo snel mogelijk in gang te zetten. Aan migranten wordt in een voor hen begrijpelijke taal uitgelegd wat ze ondertekenen.

Tabel 3 Aard van het contract, ondertekenaars en moment van tekenen

	Aard	Ondertekenaar	Moment
Duitsland	Vrijwillig	Adviseur van het migrantenbureau en individuele migrant	Redelijk aan het begin (als er overeenstemming is over alle doelstellingen van de migrant)
Denemarken	Verplicht	Verklaring: migrant Contract: gemeentelijke autoriteit en individuele migrant	Na verkrijgen verblijfsstatus
Zwitserland	Alleen in specifieke gevallen verplicht	Kantonnale autoriteiten en individuele migrant (kan ook op gezinsniveau)	Na verkrijgen verblijfsstatus
Oostenrijk	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Vlaanderen	Verplicht	Ambtenaar van het Onthaalbureau en individuele migrant	Na verkrijgen van verblijfsstatus
Frankrijk	Verplicht	Prefect van het arrondissement en individuele migrant of beide echtgenoten	Na verkrijgen van verblijfsstatus

De volgende tabel geeft inzicht in de looptijd van de verklaring en/of het contract. De duur van de verklaring en/of het contract is in de onderzochte landen voor een bepaalde tijd en relatief kort, omdat deze ook gekoppeld is aan het behalen van individuele doelstellingen. Dit betekent vanzelfsprekend niet dat de onderschrijving van waarden en normen ook een beperkte geldigheid heeft. De veronderstelling is dat deze waarden en normen na het succesvol afsluiten van het inburgeringstraject verankerd zijn in het wezen van de persoon; de migrant is immers volledig ingeburgerd. Bovendien is vaak aan ondertekening van het contract ondersteuning door middel van cursussen of anderszins (bijvoorbeeld werkervaringsplaatsen/scholing) gekoppeld. Ook om deze reden is de duur van het contract beperkt in tijd.

Tabel 4 Looptijd van de verklaring en/of het contract

	Duur
Duitsland	Bepaalde tijd (gemiddelde duur onbekend)
Denemarken	Bepaalde tijd (3 jaar/tot ontvangen permanente verblijfsvergunning)
Zwitserland	Bepaalde tijd (meestal 1 jaar, varieert per kanton)
Oostenrijk	Wet bevat eis om binnen 2 jaar taalniveau te halen
Vlaanderen	Bepaalde tijd voor het primair inburgeringstraject: 1 jaar Onbepaalde tijd voor secundair inburgeringstraject: individueel bepaald
Frankrijk	Bepaalde tijd (1 jaar met optie tot verlening)

Duitsland

Het contract wordt getekend door de adviseur van het migrantenbureau en door de migrant. Het contract heeft betrekking op individuen en wordt dus niet voor het gezin getekend. Het is een **vrijwillig** contract. Een vrijwillige insteek wordt als essentieel beschouwd om de inburgering en participatie te laten slagen, omdat dan de motivatie uit de migrant zelf komt en daarmee de slagingskans groter is. Als er een verplichting en sancties zouden zijn, dan zouden deze contraproductief werken, is de gedachte.

Het contract wordt ondertekend als er overeenstemming is over de doelstellingen van de migrant. De looptijd van het contract is voor een bepaalde tijd, aangezien de gestelde doelen binnen twee jaar bereikt moeten zijn (volgens het model) of volgens de afgesproken periode.

Denemarken

De migrant en de gemeentelijke autoriteit die het integratieprogramma uitvoert, tekenen het contract, tenzij de migrant niet in staat is dit te doen, bijvoorbeeld in geval van ziekte of een handicap/beperking. De integratie van kinderen kan onderdeel vormen van het programma of plan, maar kinderen zijn geen partij bij het contract. De verklaring en het (integratie)contract worden getekend aan het begin van het verblijf van de migrant in Denemarken, zodra hij/zij een verblijfsvergunning heeft gekregen. De wet bepaalt dat het contract getekend wordt binnen één maand nadat de gemeente de verantwoordelijkheid voor de migrant heeft overgenomen. De voorwaarden en doelstellingen van het contract zijn geldig tot het moment dat de migrant een permanente verblijfsvergunning krijgt. De activiteiten van het contract hebben evenwel een geldigheid van drie jaar. Als de vreemdeling nog niet zelf kan voorzien in zijn bestaan aan het eind van deze periode, dan wordt hij of zij in een banenplan opgenomen. Ondertekening van de verklaring en het integratiecontract is **verplicht**.

Zwitserland

De individuele migrant en de autoriteiten van het kanton tekenen het contract. Het is daarnaast ook mogelijk dat contracten op gezinsniveau worden getekend en dan door beide echtelieden, maar dat gebeurt dusver niet. Het contract wordt getekend als de verblijfsvergunning wordt verleend. Bij migranten die niet voldoende geïntegreerd zijn in de Zwitserse samenleving kan de ondertekening ook plaatsvinden bij de vernieuwing van de verblijfsvergunning. Het contract is geldig voor een bepaalde tijd, meestal voor één jaar, namelijk tot de verlenging van de verblijfsvergunning. In sommige kantons is het contract ook geldig tot het doel bereikt is en dan voor een maximale periode, variërend van 2 tot 4 jaar. Als de kantonale autoriteiten het noodzakelijk vinden om een contract te sluiten is de migrant **verplicht** om het contract te ondertekenen.

Oostenrijk

Voor Oostenrijk is het tekenen van een contract niet van toepassing. Wel is er een wettelijke eis dat de migrant na twee jaar het vereiste taalniveau bereikt moet

hebben. De eis geldt niet voor asielzoekers en migranten die op humanitaire gronden in Oostenrijk verblijven.

Frankrijk

Het contract wordt getekend door de prefect van het arrondissement en de migrant als het om een individueel contract gaat of door de man en vrouw als het om een familiecontract gaat. Het contract wordt getekend als de migrant een verblijfsstatus heeft. Het contract is één jaar geldig met een optie tot verlenging van nog een jaar. Ondertekening van het contract is **verplicht**.

Vlaanderen

Het contract wordt getekend door de migrant en de ambtenaar van het onthaalbureau. De migrant meldt zich bij de gemeente als hij/zij in het bezit is van een verblijfsstatus. Het contract wordt getekend binnen drie maanden nadat de migrant zich bij de gemeente heeft gemeld. In het contract wordt een tijdspad vastgelegd. Dit tijdspad wordt voor verplichte inburgeraars individueel bepaald; afhankelijk van de situatie wordt een tijdspad afgesproken waarbinnen gestelde doelen moeten worden behaald. Na afronding van het inburgeringstraject ontvangt de migrant een attest van inburgering. Ondertekening van het contract is **verplicht**. Het primair inburgeringstraject moet binnen een jaar worden afgerond.

Ceremonie

In geen van de onderzochte landen vindt een ceremonie plaats bij het tekenen van de verklaring/het contract. Wel is er in diverse gemeenten in Vlaanderen een ceremonie als de migrant het attest behaalt.

2.5 Informatieverstrekking en uitvoering

Duitsland

In Duitsland zijn adviesbureaus voor migranten verantwoordelijk voor het opstellen van de verklaring. Dit zijn geen publieke organisaties, maar particuliere, zoals confessionele instellingen. Reden voor deze opzet is het creëren van voldoende vertrouwen bij de migranten. Door de vreemdelingendiensten worden migranten naar een adviesbureau verwezen. Bij het adviesbureau wordt het case management in gang gezet; het bureau onderzoekt de situatie en verstrekt de migrant informatie en advies.

In Duitsland is de samenwerking tussen instanties een essentieel element, om de beloften van de zijde van het migrantenadviesbureau te kunnen waarmaken. Gemeenten worden nauw betrokken bij de organisatie, aangezien zij ook een belangrijk gedeelte van de ondersteuning moeten bieden. Ook de monitoring van de individuele trajecten is bij de migrantenadviesbureaus belegd.

Denemarken

De gemeente is verantwoordelijk voor het verstrekken van informatie en voor het laten tekenen van de participatieverklaring en voor het opstellen en laten tekenen van het participatiecontract. Ook stelt de gemeente samen met de migrant een participatieplan op. Bij het opstellen van het integratiecontract en het integratieplan

hebben gemeenten beleidsvrijheid. Wel heeft het Ministerie van Kinderen, Emancipatie en Integratie richtsnoeren gegeven voor het opstellen van integratiecontracten en integratieplannen. De gemeente monitort ook of de migrant de verplichtingen uit het integratiecontract nakomt.

Zwitserland

Het kanton verstrekt informatie aan de migranten. De kantonale immigratieautoriteiten nodigen alle migranten uit de doelgroep uit voor een persoonlijk gesprek. Tijdens dit gesprek worden de kansen en uitdagingen voor de integratie van de migrant besproken en wordt bezien of een integratiecontract noodzakelijk c.q. wenselijk is. Voordat een verblijfsvergunning wordt verlengd beoordelen de autoriteiten van het kanton of aan de doelstellingen van het contract is voldaan.

Vlaanderen

Gemeenten verstrekken de eerste informatie als een migrant zich inschrijft in de gemeente en verwijzen daarna naar een onthaalbureau. De gemeente informeert het onthaalbureau, dat vervolgens schriftelijk contact zoekt met de migrant. De migrant moet zich binnen drie maanden melden bij het onthaalbureau. Het onthaalbureau begeleidt de migrant en is verantwoordelijk voor het opstellen van het contract. Er wordt vervolgens een trajectbegeleider benoemd die ook wel optreedt als vertrouwenspersoon van de migrant. Het onthaalbureau monitort de nakoming van het contract.

Frankrijk

Frankrijk steekt veel energie in het informeren van (potentiële) migranten middels brochures en websites. Ook heeft het Office Francais Immigration Integration (OFII) kantoren in veel landen van herkomst, met name in Noord-Afrika en de Mahgreb landen. Mensen die van plan zijn om naar Frankrijk te gaan, kunnen dan al in het herkomstland informatie verkrijgen. In Frankrijk heet het OFII de migrant welkom en stelt het taalniveau vast op basis waarvan taalcursussen in het contract worden opgenomen. Ook is het OFII verantwoordelijk voor het opstellen, begeleiden en monitoren van het contract.

- 2.6 Juridische grondslag, consequenties en relatie tussen verklaring en EU- en internationaal recht**
 Zoals al eerder aangegeven kent alleen Denemarken een participatieverklaring en kent Oostenrijk geen verklaring of contract. De overige onderzochte landen kennen alleen integratiecontracten. In de volgende tabel wordt het juridisch kader van de diverse instrumenten weergegeven. Daarnaast is in de tabel opgenomen welke consequenties in de onderzochte landen worden verbonden aan het niet tekenen of aan het niet nakomen van het integratiecontract. Hierbij moet worden opgemerkt dat deze consequenties niet direct voortvloeien uit de integratiecontracten, maar uit de wet- en regelgeving op het gebied van inburgering, participatie, vreemdelingenrecht en sociale zekerheid.

Aan vluchtelingen en gezinsmigranten worden in geen van de onderzochte landen sancties opgelegd in de verblijfrechtelijke sfeer. Dit zou vanwege internationale wetgeving (het Vluchtelingenverdrag, het EVRM en de Europese gezinsherenigingsrichtlijn) ook zeer grote problemen opleveren of onmogelijk zijn.

Tabel 5 Juridisch kader

Onderwerp	Wettelijke basis	Consequenties niet-nakoming op basis van contract	Consequenties op basis van andere wet- en regelgeving
Duitsland	Er is geen wettelijk kader voor het integratiecontract.	Geen consequenties die direct uit het integratiecontract voort vloeien.	Migranten die weigeren deel te nemen aan een integratiecursus kunnen een boete krijgen of uitkering kan verlaagd worden (§ 31 SGB II). Ook kan de verkering van de verblijfsvergunning worden geweigerd als men niet aan voorwaarden voldoet; deze voorwaarden zijn in het integratiecontract vaak uitgewerkt (§ 8 Aufenthaltsgesetz). Het verband tussen deze gevolgen en het integratiecontract is dus slechts indirect; de gevolgen volgen uit andere wetten, zoals de hiervoor genoemde.
Denemarken	Geconsolideerde Vreemdelingenwet (Lovbekendtgølse Udlændingelov) no. 1021 van 19.09.2014, art. 11, sect. 3, no. 6; art. 19, sect. 1, no. 3 van de geconsolideerde wet op de integratie van vreemdelingen in Denemarken (Integratie Act), Lovbekendtgørelse no. 1094 of 07.10.2014 om integration af udlændinge i Danmark (integrationsloven) geven een regeling voor het integratiecontract.	Geen consequenties die direct uit de participatieverklaring en het integratiecontract voort vloeien.	Als men niet de voorwaarden vervult van het integratiecontract, dan kan dit een rol spelen bij het verkrijgen van een permanente verblijfsvergunning. In de wet op de bijstand (Lovbekendtgørelse nr. 1193 af 13.11.2014 om aktiv socialpolitik) is bepaald dat uitkeringen kunnen worden verlaagd of beëindigd als immigranten niet komen opdagen bij werkgerelateerde activiteiten of zich niet registreren bij een arbeidsbureau. Dit verband met het integratiecontract is dus indirect en sancties volgen uit andere wetten. In het integratiecontract kunnen eveneens voorwaarden, afspraken opgenomen zijn met betrekking tot het volgen van taalcursussen en/of het aanvaarden van banen.
Zwitserland	Federale wet op buitenlandse onderdanen en in een verordening.	Geen consequenties die direct uit het integratiecontract voort vloeien.	Als men het contract niet tekent of naleeft kan dit de beslissing van de kantonale autoriteit om een verblijfsvergunning te verlengen negatief beïnvloeden. Tot dusver slechts zeer zelden toegepast.
Oostenrijk	Er is geen contract. Wel de Integrationsvereinbarungsgesetz, die eisen stelt aan het taalniveau.	N.v.t.	Niet vervullen van de voorwaarden van de wet, namelijk het bereiken van het gewenste taalniveau kan consequenties hebben voor het verblijfsrecht. Dit geldt niet voor vluchtelingen en migranten die op humanitaire basis in Oostenrijk verblijven.

Vlaanderen	Decreet betreffende het Vlaamse Integratie- en inburgeringsbeleid 7 juni 2013.	Bij niet tekenen of niet naleving kan administratieve boete (€ 50 tot € 5.000) worden opgelegd. Daarbij wordt rekening gehouden met de ernst van de inbreuk en, in voorkomend geval, met verzachtende omstandigheden. ¹²	Ook kan gekort worden op de bijstandsuitkering, maar dat gebeurt niet alleen om het niet tekenen of niet naleven, maar om bijkomende factoren, zoals onvoldoende taalkennis.
Frankrijk	L 311-9 Code d'entrée et de séjour des étrangers et des demandeurs d'asile CESEDA.	Geen consequenties die direct uit het integratiecontract voort vloeien.	Als men de overeenkomst niet nakomt, kan de verblijfsvergunning geweigerd worden. In de praktijk lijkt deze sanctie niet te worden toegepast.

Duitsland

Juridische basis

In Duitsland is het integratiecontract geïntroduceerd op initiatief van de vorige commissaris voor migratie, vluchtelingen en integratie. Het contract is onderdeel van het case management waarbij de migrantenbureaus alle aspecten en behoeften van een individu bekijken. Er is geen wettelijke grondslag voor het contract of het case management. Niet-naleving van het integratiecontract kan hooguit consequenties hebben als daar gevolgen aan verbonden worden voor andere wetten. Indien de vreemdelingenwet bijvoorbeeld verlangt dat men aan een bepaalde voorwaarde voldoet om een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd te verkrijgen, dan kan het integratiecontract een uitwerking van die voorwaarde bevatten. Als men die voorwaarde niet nakomt dan is dit van belang voor de beslissing over de toekenning van de verblijfsvergunning. Het niet nakomen van de voorwaarden uit het integratiecontract heeft dus geen directe en automatische gevolgen. In verband met het vrijwillige karakter van het contract zijn er in Duitsland geen problemen met EU- of internationaal recht.

Gevolgen van het niet tekenen of niet nakomen van het integratiecontract

Er zijn geen juridische gevolgen verbonden aan het niet ondertekenen van het contract als zodanig. Wel kunnen er juridische gevolgen verbonden worden aan het niet volgen van integratiecursussen. Migrantten kunnen dan te maken krijgen met boetes en vermindering van uitkeringen. Ook kan de verlenging van de verblijfsvergunning worden geweigerd. Deze sancties vloeien voort uit het inburgeringsbeleid of het sociale zekerheidsbeleid. In de praktijk blijkt dat deze sancties vrijwel nooit worden toegepast.

Denemarken

Juridische basis

Het integratiecontract is gebaseerd op de wet over de Integratie van vreemdelingen.¹³ Denemarken neemt een speciale positie in met betrekking tot derdelandsonderdanen van de EU; zo is het land niet gebonden aan de richtlijn over gezinshereniging. Ook heeft Denemarken een aparte status met betrekking tot het vrij verkeer van personen, asiel en immigratie, zoals afgesproken in de Schengenakkoorden. Naast de richtlijn inzake gezinshereniging zijn ook de

¹² Decreet betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid 2013 artikel 40 §1 en §2

¹³ *Lovbekendtgørelse Udlændingelov*) no. 1021 van 19.09.2014.

richtlijnen betreffende de “Blue Card”¹⁴, en de richtlijn inzake langdurig verblijf derdelandsonderdanen¹⁵ niet geïmplementeerd. Wanneer een derdelandsonderdaan via een andere EU-lidstaat naar Denemarken wil dan is daarvoor een toeristen visum of werk/studie toestemming nodig. De richtlijn inzake verblijf is wel door Denemarken geïmplementeerd, waardoor migranten die een recht op verblijf in Denemarken hebben niet zomaar kunnen worden uitgezet. Dit geldt bijvoorbeeld voor derdelandsonderdanen die getrouwd zijn met een EU-burger die in Denemarken gaat werken of diensten verleend. Denemarken heeft een bedenktijd van zes maanden bedongen voordat het land beslist om eventuele nieuwe regels in nationale wetgeving om te zetten.

Voor EU-onderdanen zijn het integratieprogramma, -plan en -contract niet verplicht. De introductie cursus wordt hen slechts aangeboden. Er zijn dus voor EU-onderdanen geen problemen met EU- of internationaal recht. Er worden in het nationale rapport geen procedures beschreven waaruit zou blijken dat de huidige voorwaarden bestreden zijn door niet-EU-onderdanen. Bovendien leidt niet-nakoming van de elementen van de participatieverklaring en het integratiecontract niet rechtstreeks tot sancties, maar indirect, via de band van de voorwaarden voor de verblijfsvergunning en uitkeringsvoorwaarden.

Gevolgen van het niet tekenen of niet nakomen van het integratiecontract

Als er sancties zijn voor het niet naleven van de voorwaarden van de overeenkomst dan moeten deze duidelijk gespecificeerd staan in het contract. De gevolgen voor de uitkeringen als men zich niet aan de voorwaarden van het contract houdt, staan in de betreffende uitkeringswet. Dat kan dus betekenen dat de migrant geen sociale bijstand krijgt als hij/zij zich niet houdt aan de afspraken (zoals het volgen van taalcursussen of het aanvaarden van banen). Ook kunnen er gevolgen zijn voor het permanent verblijfsrecht en naturalisatie¹⁶, namelijk als niet voldaan is aan de voorwaarden uit die wetten. Het niet tekenen van de verklaring of het contract en het niet nakomen van de voorwaarden uit het contract zijn een indicatie dat niet aan de voorwaarden uit deze wetten is voldaan. Het niet tekenen van de verklaring in combinatie met het contract kan negatieve gevolgen hebben voor het permanent verblijfsrecht of naturalisatie. Gemeenten hebben de verplichting de migrant hier ook op te wijzen. Er zijn geen data beschikbaar in hoeverre het niet naleven van het contract ook daadwerkelijk het permanente verblijfsrecht of de naturalisatie beïnvloedt.

Zwitserland

Juridische basis

In Zwitserland biedt de Vreemdelingenwet de mogelijkheid om voorwaarden te verbinden aan de verblijfsvergunning en de Federale Integratieverordening biedt de

¹⁴ Richtlijn inzake de voorwaarden van toelating en verblijf van derdelanders voor het doel van hooggekwalificeerde arbeid ('EU Blue Card'). Richtlijn 2009/50/EEG

¹⁵ RICHTLIJN 2004/114/EG VAN DE RAAD van 13 december 2004 betreffende de voorwaarden voor de toelating van onderdanen van derde landen met het oog op studie, scholierenuitwisseling, onbezoldigde opleiding of vrijwilligerswerk.

¹⁶ *Lovbekendtgølse Udlændingelov* (Vreemdelingenwet) no. 1021 of 19.09.2014, art. 11, sect. 9, no. 1. Art. 5 *Cirkulæreskrivelse om Naturalisation* (*naturalisatiecirculaire*).

mogelijkheid om integratiecontracten af te sluiten. De integratiecontracten worden niet opgelegd aan EU-onderdanen. Zwitserland is immers een lidstaat van de Europese Economische Ruimte (EER) waarbinnen het vrij verkeer van werknemers een fundamenteel recht is; bovendien geldt het verdrag EU-Zwitserland, waarin ook vrij verkeer geregeld is. Met betrekking tot de derdelanders heeft de Europese Commissie tegen racisme en intolerantie in 2014 een rapport geschreven en ervoor gewaarschuwd dat onvoldoende kennis van taal voor analfabeten niet te snel negatieve gevolgen mag hebben voor hun verblijfsvergunning.¹⁷

Gevolgen van het niet tekenen of niet nakomen van het integratiecontract

Het weigeren om een integratiecontract te tekenen heeft niet direct gevolgen voor de sociale zekerheid of het mogen volgen van een opleiding. Het wordt echter wel gezien als een schending van de verplichting mee te werken aan integratie en dit kan gevolgen hebben voor de verblijfsvergunning. In de praktijk blijkt dat deze gevolgen hier zeer zelden aan verbonden worden. In totaal is nu één geval bekend dat een verblijfsvergunning niet verlengd wordt; hierover loopt nog een gerechtelijke procedure. Het is niet bekend waarom er geen sancties worden toegepast.

Frankrijk

Juridische basis

In Frankrijk is zowel het individuele als familie-integratiecontract gebaseerd op de Wet Immigratie en Integratie, alsmede op de EU-richtlijn inzake het recht op gezinshereniging. Het familiecontract is gebaseerd op artikel 7 van de EU-richtlijn 2003/86 van 22 september 2003 inzake het recht op gezinshereniging. Lid 2 van dit artikel staat het toe om integratievoorwaarden te stellen aan het recht op gezinshereniging. Voor zover ons bekend is er geen jurisprudentie beschikbaar over het stellen van deze voorwaarden. Het contract wordt gezien als een stimulans om in Frankrijk te mogen blijven en te integreren en niet zo zeer als een handhavinginstrument. De integratiecontracten worden niet opgelegd aan EU-onderdanen. Er zijn dus geen problemen met EU- of internationaal recht voor EU-onderdanen.

Gevolgen van het niet tekenen of niet nakomen van het integratiecontract

Het contract is gebaseerd op een wettelijke regeling.¹⁸ Als het contract niet wordt nageleefd dan kan de bevoegde autoriteit (burgemeester) het verblijf in Frankrijk beperken of weigeren.¹⁹ In de praktijk lijkt deze sanctie niet te worden toegepast.²⁰ Het is niet bekend waarom er geen sancties worden toegepast.

Vlaanderen

Juridische basis

Het contract is verankerd in de wet en wel het decreet Inburgering.

¹⁷ <http://www.news.admin.ch/NSBSubscriber/message/attachments/36507.pdf>.

¹⁸ L 311-9 Code d'entrée et de séjour des étrangers et des demandeurs d'asile, (CESEDA)

¹⁹ Art. L 311-9 al. 2 CESEDA

²⁰ *Projet de loi relatif au droit des étrangers en France*, NOR : INTX1412529/Bleue-22 juillet 2014, p. 8, http://www.legifrance.gouv.fr/content/download/6319/95589/version/1/file/ei_droit_etrangers_cm_23.07.2014.pdf.

De integratiecontracten worden niet opgelegd aan EU-onderdanen. Er zijn dus geen problemen met EU- of internationaal recht. Wel kunnen EU-onderdanen vrijwillig het contract tekenen.

Gevolgen van het niet tekenen of niet nakomen van het integratiecontract

Het ondertekenen van het contract is verplicht voor derdelanders. Het is geen voorwaarde voor een uitkering of voor het recht op verblijf. Er zijn sancties mogelijk als een migrant zijn verplichtingen niet nakomt. Wie een integratiecontract ondertekent, gaat het engagement aan om regelmatig het vormingsprogramma te volgen. Dat wil zeggen dat de migrant tijdens elk onderdeel van het vormingsprogramma minstens 80% van alle cursussen moet bijwonen. Het niet tekenen of naleven van de afspraken resulteert in een geldboete.

Deze boete kan hoog oplopen, maar ligt in de regel tussen de € 50 en € 200. Deze sancties gelden ook voor EU-onderdanen die vrijwillig een contract tekenen. Omdat EU-onderdanen het contract vrijwillig ondertekenen en vrijwillig de aan het contract gekoppelde voorwaarden accepteren, is het opleggen van boetes naar verwachting niet in strijd met het EU- of internationaal recht. Het opleggen van deze boetes wordt daadwerkelijk in praktijk gebracht.

Oostenrijk

Oostenrijk kent geen participatieverklaring of contract, maar stelt wel strenge eisen aan het beheersen van de taal. Als migranten na twee jaar niet het vereiste taalniveau beheersen dan wordt het recht op verblijf beëindigd. Dit geldt echter niet voor vluchtelingen en migranten die om humanitaire redenen in Oostenrijk verblijven. Er zijn geen gegevens bekend waaruit blijkt dat dit (beëindiging van het verblijf) in de praktijk ook daadwerkelijk gebeurt.

2.7 Juridische beschouwing met betrekking tot verplichte ondertekening voor EU-onderdanen

In geen van de onderzochte landen behoren EU-onderdanen tot de (verplichte) doelgroep van de participatieverklaring of het integratiecontract. Daarom wordt er in de landenrapportages niet nader ingegaan op de vraag of de participatieverklaring of het integratiecontract ook opgelegd kan worden aan EU-onderdanen. Aangezien dergelijke verplichtingen in de praktijk niet bestaan is, is er ook geen jurisprudentie over dit onderwerp.

Hieronder geven wij kort een schets waarom verplichtende participatieverklaringen en integratiecontracten problemen kunnen opleveren met het EU-recht voor EU-onderdanen, om welke redenen de onderzochte landen deze verklaringen aan deze doelgroep niet verplicht opleggen.

Als men aan het niet tekenen van een participatieverklaring of integratiecontract of het niet nakomen ervan consequenties verbindt voor de verblijfsstatus, dan heeft men te maken met onder andere EU-Richtlijn 2004/38, de EU-Richtlijn vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden. Indien men het niet nakomen van een verplichting consequenties wil laten hebben voor het verblijfsrecht, dan zijn artikel 7, artikel 14 en artikel 16 van

deze EU-Richtlijn van belang. Deze artikelen vermelden de voorwaarden voor (voortgezet) verblijf. De bepalingen geven een limitatieve opsomming. Een taaleis valt daar bijvoorbeeld niet onder.

Indien men sancties wil verbinden in de sfeer van uitkeringen, dan heeft men bij werknemers en zelfstandigen te maken met EU-Verordening 883/2004, de verordening betreffende de coördinatie van de sociale zekerheidsstelsels. Deze verordening staat geen onderscheid toe op basis van nationaliteit op het terrein van uitkeringen, behalve als er redenen liggen in de sfeer van de openbare orde, veiligheid en gezondheid. Sancties met betrekking tot uitkeringen die onder deze verordening vallen zijn dus niet te treffen.

Ook de boetes bij het niet tekenen van de verklaring of het contract zijn problematisch bij economisch actieven, aangezien deze een onderscheid maken naar nationaliteit (ze worden immers alleen opgelegd aan vreemdelingen). Ook hier gelden als uitzonderingsgrond alleen openbare orde, veiligheid en gezondheid. De vraag luidt dan of de onderschrijving van de waarden van de participatieverklaring of het integratiecontract nodig is voor de openbare orde. Is deze bedreigd? En mag niet verwacht worden dat betrokkenen de waarden al onderschrijven op basis van hun achtergrond, een ander EU-land, dat immers een gemeenschappelijk waardenpatroon heeft als onderdeel van de EU? En is het niet mogelijk om eventuele overtredingen van de waarden met het bestaande (straf-, civiel, uitkerings-)recht op te lossen? Dit is in feite de wijze waarop andere EU-staten in ons onderzoek met deze kwestie omgaan, ook voor niet-EU-onderdanen.

Voor mensen uit andere EU-lidstaten, bijvoorbeeld uit Oost-Europa, die hier naartoe gedetacheerd worden, geldt dat alleen voorwaarden gesteld kunnen worden die passen binnen het vrij verkeer van diensten-bepalingen, inclusief Richtlijn 96/97, de detacheringsrichtlijn. We hebben het dan over voorwaarden in het licht van art. 3.10, die voldoen aan de eis dat het bepalingen van openbare orde zijn, waarvan niet kan worden afgeweken en die voldoen aan algemene eisen van dwingend belang.²¹ Aangezien de betreffende bepalingen niet gelden voor de eigen bevolking en aangezien de betreffende bepalingen betreffende de waarden ook al zouden moeten gelden in het land van herkomst is het sterk de vraag of deze nog een keer expliciet verlangd mogen worden van gedetacheerde werknemers. Verblijfsrecht speelt voor hen in beginsel niet (ze worden geacht weer terug te gaan).

Problemen met EU-recht kunnen zich overigens ook voordoen bij derdelanders. Zo zijn voor Turken bijvoorbeeld Besluit 1/80 en Besluit 3/80 van belang. Deze verbieden onder andere onderscheid op basis van nationaliteit. Aangezien in de meeste onderzochte landen ruimte bestaat om al of niet sancties toe te passen is er gelegenheid om rekening te houden met toepasselijk EU- en internationaal recht. Om deze reden worden niet alle doelgroepen vermeld in de onderscheiden regelingen over het opleggen van sancties. Alleen in de Belgische situatie is de boete direct gekoppeld aan het niet tekenen van het integratiecontract.

²¹ Zaak 319/06, *Cie vs Luxemburg*, o. 32

In de evaluaties en monitoring, zoals beschreven in de rapporten, wordt over de verhouding tussen de participatieverklaring en integratiecontracten en de genoemde groepen overigens weinig opgemerkt; hun bijzondere positie wordt kennelijk als vanzelfsprekend aangenomen.

De participatieverklaringen en integratiecontracten bevatten ook een tegenprestatie van de overheid, namelijk subsidie voor bijvoorbeeld taalcursussen of arbeidsintegratie (en soms zelfs schuldhulpverlening). Vandaar dat ook EU-onderdanen die hier behoefte aan kunnen hebben in een aantal landen de mogelijkheid is geboden om de verklaring of het contract op vrijwillige basis te tekenen.

Hoofdstuk 3

Monitoring, evaluatie en toekomstplannen

3.1 Monitoring en evaluatie

Duitsland

Het pilotproject rond de invoering van het integratiecontract is indertijd beoordeeld door een groep academische instituten. Het huidige contract wordt alleen intern gemonitord in het kader van het case management. Het gaat dan om de vraag of de in het contract gestelde doelen gehaald zijn. Uit het onderzoek van de nationale rapporteur bleek, ook na overleg met de autoriteiten, dat informatie hierover niet centraal geregistreerd wordt.

Uit de evaluatie van het pilotproject²² blijkt dat de structuur voor advies en ondersteunende diensten verbeterd was en dat motivatie van de migranten verhoogd was ten opzichte van de nulsituatie. Wel hadden veel adviseurs kritiek op de voorwaarde van de handtekening; deze zou de vertrouwensrelatie onder druk zetten. Migranten waren overwegend positief. Ze waren zeer tevreden met de adviesdienst. Minder dan 10% had bezwaren tegen het tekenen. De meerderheid van de migranten vond dat de tweezijdige ondertekening betekent dat ze gelijk behandeld worden en serieus genomen worden. Goed samenwerkende (overheids)diensten zijn noodzakelijk om de tegenprestatie van de overheid waar te maken. De adviseurs waren kritischer over de verklaringen dan de migranten zelf.

Denemarken

Het integratiecontract wordt niet systematisch gemonitord. Er zijn dan ook geen gegevens beschikbaar. Het contract wordt gezien als een van de elementen van integratiepolitiek. Wel meet de Nationale Integratiebarometer²³ de voortgang van de doeleinden van het actieplan van 2011 over de integratie. De barometer is gericht op migranten uit niet-westerse landen. Hierbij wordt gekeken naar negen gebieden: werk, opleiding, Deense taalvaardigheid, burgerschap, gelijke behandeling, zelfbeschikking over hun leven, ondersteuning, huisvesting en criminaliteit. In het actieplan zijn middellange termijn doelstellingen (2014-2020) opgesteld, onder andere op het gebied van integratie- en immigratiebeleid. De thema's burgerlijk recht, heldere wetgeving, transparantie en respect voor de medemens staan centraal in dit plan. Uit de Nationale Integratiebarometer van 2013 blijkt dat de meeste taalcursussen worden gevolgd door mensen van Europese origine. Het gaat daarbij vooral om arbeidsgedreven migratie. Dat heeft ertoe geleid dat de taalcursussen zijn aangepast en meer op werk gericht zijn.

Uit een evaluatie van de integratieplannen in 2005 blijkt dat het van belang is dat de gemeente voldoende middelen heeft om de ambtenaar te laten uitzoeken waar de

²² *Endbericht der wissenschaftlichen Begleitung des Modellprojekts „Integration verbindlicher machen - Integrationsvereinbarungen erproben“* (Abschlussbericht),

²³ www.inetrationsbarometer.dk

migrant behoefte aan heeft en dat het belangrijk is om binnen één maand een contract te sluiten.²⁴ Ook bleek dat migranten vaak niet begrepen wat ze tekenden, omdat ze de taal onvoldoende beheersten en het Deense systeem niet kenden.

Zwitserland

Er is geen centrale monitoring. Als er gemonitord wordt dan vindt dat op kantonniveau plaats. Gegevens zijn verder niet bekend. In Zwitserland zijn er wel in 2010, 2012 en 2013 verschillende pilotprojecten, zowel op kanton- als gemeentelijk niveau geëvalueerd.²⁵ Uit de evaluaties blijkt dat de contracten alleen effectief zijn als er sancties op staan. Ook zijn ze alleen effectief als ze specifiek op de behoeften van een individu gericht zijn en niet als instrument voor een standaardsystematiek of algemeen gebruik. Van belang is dat de migrant goed geïnformeerd is over de maatregel en de informatie begrepen heeft. Ook coaching en advisering richting de migrant zijn van belang.

Oostenrijk

Oostenrijk kent geen contract of verklaring. Alleen de taalvaardigheden worden gemonitord. Indien nodig wordt het taalniveau geëvalueerd en bijgesteld. Het taalniveau wordt beoordeeld naar Europese normen, maar ook of het niveau voor migranten voldoende is om te participeren in de Oostenrijkse maatschappij. Indien nodig wordt het taalniveau en het taalonderwijs bijgesteld. Een evaluatie van het taalbeleid is niet beschikbaar.

Frankrijk

Er vindt in Frankrijk geen centrale monitoring naar de werking van het contract plaats. Wel zijn er een aantal evaluaties uitgevoerd. De resultaten van deze evaluaties zijn over het algemeen positief. Wel wordt er voortdurend gewezen op het belang van zorgvuldige en duidelijke communicatie naar migranten toe om misverstanden te voorkomen. Ook wordt het belang benadrukt van informatieverstrekking reeds in het land van herkomst.

Vlaanderen

In Vlaanderen wordt niet zo zeer de werking van het contract gemonitord maar het inburgeringstraject als geheel. Er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd. Het HIVA Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving heeft in 2010 een evaluatieonderzoek inburgering uitgevoerd.²⁶

²⁴ Rambøll Management (2005) *Temarevision – individuelle kontrakter*, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration.

²⁵ Evaluatie van de pilotprojecten van de introductie van de integratiecontract in de kantons van Aargau, Basel-Landschaft, Basel-Stadt, Solothurn en Zürich door de Hogeschool van Noord-west Zwitserland voor de FOM en de vijf kantons in 2010, Evaluatie van het pilotproject 'Integratiecontract' in de gemeente Ostermundigen (Bern) door het Zwitsers forum voor migratiestudies voor het Ministerie van sociale zaken van het kanton van Bern en de kantonale migratie-autoriteiten in 2012, Evaluatie van het integratiecontract in St. Gallen door de Hogeschool Noord-west Zwitserland voor de kantonale autoriteiten van St. Gallen in 2013).

²⁶ Evaluatieonderzoek Inburgering, deel 1 t/m 4 (HIVA, Onderzoeksinstituut voor arbeid en samenleving / Katholieke Universiteit Leuven) Onderzoek in opdracht van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, de VDAB en het Departement Onderwijs, 2010.

Belangrijke resultaten van evaluatieonderzoeken zijn (zonder uitputtend te kunnen zijn):

- Maatwerk is belangrijk, dus zowel beter inspelen op het niveau van de inburgeraar, als de thuis- en werksituatie).
- De rol van trajectbegeleider is cruciaal (dus blijven inzetten op de competenties van die trajectbegeleiders).
- Een cursus Maatschappelijke Oriëntatie in eigen taal is zeer belangrijk.
- Een centrale intake is belangrijk (liefst met alle partijen onder één dak, met bijvoorbeeld openingstijden op elkaar afgestemd).
- VDAB, OCMW is belangrijk (en kan altijd beter).
- 'Taal leren' is een wervende factor voor migranten.
- Het taalniveau moet omhoog (voor mensen die het kunnen) zonder het aanbod voor laaggeletterden uit het oog te verliezen.
- De kwaliteit van de verschillende vormen van taalonderwijs moet omhoog (met name dus bij de Centra voor Basiseducatie).
- De waarde van het attest van inburgering moet omhoog.
- Aansluiting tussen primair en secundair traject moet vloeiender (nu nog punt van uitval voor velen).

Succesvol aan de huidige procedure zijn:

- De centrale intake (liefst alle spelers onder één dak).
- De goede samenwerking tussen Huis van het Nederlands en Onthaalbureaus.
- De goede samenwerking tussen Huis van het Nederlands en aanbieders NT2.
- Continuïteit in de personeelsbezetting bij Onthaalbureaus.
- De regisseursrol van trajectbegeleider.
- De noodzaak van het overtuigen van 'oudkomers' (meerwaarde van traject voor hen helder maken).
- Het faciliteren van mensen zodat ze kunnen deelnemen (kinderopvang, verkorte avond- en weekendopleidingen, et cetera).
- Het snel reageren op uitval (randvoorwaarde hiervoor onder andere snelle informatie-uitwisseling).
- Het bieden van meer maatwerk (echt rekening houden met diversiteit van de doelgroep).
- Het niveau van het Nederlands: hoger voor wie het kan, realistischer (lager) waar nodig voor analfabeten.

Op basis van het onderzoek van de HIVA 2010 zijn een aantal conclusies geformuleerd. Allereerst is geconcludeerd dat het inburgeringsbeleid werkt, maar effectiever kan zijn. Ten tweede bereiken onthaalbureaus hun publiek beter dan voorheen. Echter, er is nog ruimte voor verbetering wat betreft het vergroten van het bereik en het verhogen van de participatie. Ten derde blijven maatwerk en vraag- en doelgerichtheid noodzakelijk. Tot slot werd de waarde van het attest in 2010 te beperkt geacht, waardoor onvoldoende kon worden ingeschat in hoeverre werd bijgedragen aan de doelstelling van het beleid. Een aanbeveling voor betere monitoring is betere trajectbegeleiding.

3.2 Het politieke debat

Duitsland

Er is momenteel weinig of geen debat over het integratiecontract, dat werd ingevoerd door de federale integratiecommissaris. Wel werd er een universitair onderzoek gedaan naar deze verklaringen in verschillende landen.²⁷ In 2009 ontstond er wel een debat toen verplichte integratiecontracten werden voorgesteld. In dit contract werd het leren van Duits verplicht gesteld en ook de bereidheid om deel te nemen aan de maatschappij. Over dit voorstel werd verschillend gedacht en met name vanuit de migrantenhoek werd het zwaar bekritiseerd. Uiteindelijk werd het huidige, vrijwillige contract geïntroduceerd. Bij de introductie was er wel kritiek. Er werd gewezen op het risico dat migranten zich gecontroleerd voelen door de staat. Ook werden vragen gesteld over wat aan de migranten geboden wordt tegenover de verplichtingen die voor hen gelden.

Denemarken

Bij de overgang naar een individueel contract in 2002 was er consensus over de positieve kanten van een bindende participatieverklaring en een bindend contract voor integratie. Het contract helpt de rechten en plichten waarop de Deense samenleving gebaseerd is te specificeren en ook een werkgerichte integratie af te stemmen op de kwalificaties van de individuele migrant. Er was echter ook kritiek dat de sancties niet duidelijk waren als de gemeente de verplichtingen niet nakwam en dat ook de verplichtingen voor de gemeenten niet gespecificeerd zijn.²⁸ Ook werd de periode waarin het contract moest worden gesloten bekritiseerd, aangezien deze vaak te kort is om de vaardigheden van de migranten en de relevante activiteiten te bepalen.

Zwitserland

In Zwitserland wordt als argument tegen het contract aangevoerd dat er te veel uitzonderingen zijn op het moeten sluiten van de contracten, zodat het effect op de integratie minimaal is. Ook wordt het contract discriminerend gevonden, omdat het slechts met bepaalde groepen migranten wordt gesloten. Gelet op de grote meerderheid van migranten die de taal willen leren zou er geen reden zijn om een regeling te maken die het leren van de taal aan alle migranten oplegt. Migrant zouden meer gemotiveerd zijn om de taal te leren als dit op vrijwillige basis gebeurt. Ook de financiële lasten voor de kantons worden als tegenargument genoemd.

Oostenrijk

De wetgeving staat niet ter discussie. Wel zijn er plannen om de bepalingen van de wet te koppelen aan een individueel trajectplan. Deze plannen zijn echter nog niet uitgewerkt en concreet.

²⁷ <http://cms.uni-konstanz.de/wissenschaftsforum/veranstaltungen/veranstaltungsarchiv/veranstaltungen-2011/integration-per-unterschrift/>.

²⁸ Voorbereidend werk voor de Commissie Rapport BTL 150 2001/2

Vlaanderen

Het politieke debat concentreert zich met name op de thema's integratie als gedeelde verantwoordelijkheid en de mogelijkheid om het inburgeringstraject ook voor EU-burgers te verplichten. Dit laatst genoemde thema heeft vooral betrekking op de arbeidsmigratie uit landen als Roemenië, Bulgarije en Polen. Het politiek debat zal niet zo snel leiden tot verandering van het contract zelf, maar wellicht wel tot verandering van de inburgeringstrajecten (primair en secundair).

Frankrijk

Het politieke debat loopt vooral langs de links-rechtslijn met als gemeenschappelijke noemer dat controle op immigratie noodzakelijk is. Rechts wil immigratie daarbij tot een minimum beperken, terwijl links vooral controle op illegale immigratie wil. Het debat lijkt te tenderen naar een aanscherping van de wetgeving. Over het algemeen staat het instrument van het contract niet als zodanig ter discussie. Wel is er kritiek van met name migrantenorganisaties op het gebruik van het instrument om immigratie te controleren in plaats van hulp te bieden bij de integratie.

3.3 Toekomst

In deze paragraaf beschrijven we per land of er plannen zijn om de participatieverklaring of het integratiecontract aan te passen. Onderstaande tabel bevat een beknopt overzicht hiervan.

Tabel 6 Toekomstplannen

	Behouden status quo	Eventuele aanpassingen
Duitsland	Ja	
Denemarken	Discussie	Eventueel samenvoegen integratieplan en integratiecontract
Zwitserland	Discussie	Wens om meer uniformiteit aan te brengen
Oostenrijk	Discussie	Wellicht werken naar individueel integratieplan
Vlaanderen	Discussie	Wel centraliseren van inburgeringsbeleid en verhogen van taaleisen
Frankrijk	Discussie	Voorstel tot meer nadruk op taal, maatschappelijke integratie, meer info voor in land van herkomst, et cetera

Duitsland

Ondertekening van het integratiecontract vindt plaats op vrijwillige basis en er zijn geen plannen om dit te wijzigen zolang het contract onderdeel is van het case management. Verder wordt het contract niet als prioriteit gezien.

Denemarken

Er wordt gediscussieerd of het integratieplan en -contract kunnen worden samengevoegd. Dit kan de administratieve lasten verminderen, omdat er dan geen twee documenten opgesteld dienen te worden die toegespitst zijn op de doelstellingen van de individuele migrant. Er bestaat hierbij een voorkeur voor een integratieplan, aangezien dat niet in termen van rechten en verplichtingen is

verwoord en daarmee meer als een *aanbod* voor de migranten geldt.²⁹ Het verplichte contract zou dan komen te vervallen.³⁰

Zwitserland

De federale overheid streefde een meer uniform gebruik van de contracten na, met name in die situaties waar op basis van incidenten een ongunstige ontwikkeling verwacht kon worden voor wat betreft de integratie van de migrant. Dit voorstel werd echter niet aangenomen. In november 2014 was er een burgerinitiatief in de stad Basel om integratiecontracten verplicht te stellen. Het voorstel werd verworpen. In plaats daarvan worden verplichte kennismakingsgesprekken met de kantonale migratie-autoriteiten georganiseerd. De contracten worden net als nu alleen in specifieke gevallen gesloten.

Oostenrijk

In Oostenrijk bestaan plannen om ook een soort individueel integratieplan in te voeren. De plannen zijn echter nog weinig concreet.

Vlaanderen

Er zijn plannen om de onthaalbureaus te centraliseren in een agentschap voor inburgering en integratie. Deze centralisatie moet in 2015 concreet worden en heeft als doel het vergroten van de efficiency en van de flexibiliteit van de organisatie, waardoor de organisatie beter kan inspelen op gewijzigde omstandigheden. Verder zijn er wensen om het taalniveau te verhogen en in te zetten op een resultaatsverplichting in plaats van een inspanningsverplichting tot taalverwerving. Problematisch hierbij is wel dat resultaten eenduidig getoetst moeten worden. Hier is nog discussie over. Tenslotte wil men in de toekomst meer nadruk leggen op maatschappelijke oriëntatie met daarin de waarden en normen van de Vlaamse samenleving.

Frankrijk

In 2014 is een nieuw voorstel voor een wet in het Franse parlement in behandeling genomen, waarin er meer nadruk ligt op de taal, maatschappelijke integratie, betere informatie over Frankrijk en beschikbaarheid van deze informatie in het land van herkomst. Ook een betere inschatting van de sociale en professionele mogelijkheden van de migrant wordt gewenst. Het contract als zodanig blijft gehandhaafd.

²⁹ Informatie verkregen door de rapporteur uit een e-mailwisseling met het Deense agentschap voor arbeidsmarkt en aanwerving van het Ministerie van Werkgelegenheid.

³⁰ Aangezien de sancties toch opgelegd kunnen worden (via de bepalingen van verblijfsrecht en uitkeringen), is het contract vooral een manier om het aanbod en de verplichtingen te specificeren. Dat kan ook op een andere manier, zoals in een plan, zonder dat dit gevolgen hoeft te hebben voor de integratiedoelstellingen.

Hoofdstuk 4

Samenvatting

Inhoud van de participatieverklaring en de integratiecontracten

Van de onderzochte landen, kent alleen Denemarken een participatieverklaring. Naast deze verklaring wordt daar gewerkt met een integratiecontract en een integratieplan die nauw met elkaar samenhangen. In de overige onderzochte landen (behalve Oostenrijk) hanteert men alleen een integratiecontract. In deze landen zijn de contracten over het algemeen ingebed in bredere inburgeringsprogramma's en integratietrajecten, die er op gericht zijn om de integratie van migranten te versnellen. Alleen Oostenrijk kent beide instrumenten niet.

De Deense participatieverklaring komt overeen met de participatieverklaring die in de Nederlandse pilots is gebruikt. De Deense verklaring van integratie en actief burgerschap dient als een algemene inleiding om tot de Deense maatschappij toe te treden. De verklaring verlangt aandacht voor de Deense maatschappelijke waarden en wil migranten er bewust van maken dat de Deense maatschappij verwacht dat ze zich inzetten om te integreren en te participeren op gelijke voet met andere burgers. De verklaring geeft een algemeen overzicht van de Deense maatschappelijke waarden en democratische beginselen. De verklaring wordt niet los gezien van twee andere instrumenten: het bredere integratiecontract en het integratieplan. In het contract en plan worden individuele doelen van de migranten beschreven.

De integratiecontracten zijn primair gericht op de inburgering en participatie van de migrant en bevatten het principe van wederkerigheid; de contracten worden in vrijwel alle onderzochte landen door zowel de migrant als door de bevoegde autoriteit ondertekend. In Duitsland tekenen de migrant en de casemanager van het migrantenadviesbureau. Dit is geen vertegenwoordiger van de overheid. Alleen de Deense participatieverklaring wordt eenzijdig door de migrant ondertekend. Echter, het Deense integratiecontract kent weer wel het principe van wederkerigheid.

In de contracten worden de te bereiken individuele doelen ten aanzien van inburgering, taalverwerving en participatie opgenomen. Zo wordt in het Duitse integratiecontract opgenomen welke doelen de migrant over een periode van twee jaar wil bereiken. Hetzelfde geldt voor Zwitserland waar in het contract expliciete bepalingen worden opgenomen over het leren van de taal. Ook in Frankrijk bevat het contract afspraken over het bereiken van het gewenste taalniveau. Opvallend is dat in Frankrijk het contract wordt opgesteld in een taal die de migrant begrijpt/in een taal die de migrant al spreekt. In Vlaanderen wordt in het integratiecontract opgenomen welke cursussen de migrant gaat volgen in het kader van de inburgering en wanneer dat gebeurt. Het Vlaamse contract bestaat uit een vormingsprogramma dat zich richt op de maatschappij, taalverwerving en het verkrijgen van een baan. Het Deense integratiecontract is gericht op het zo snel mogelijk verkrijgen van werk

of scholing. Het contract is ingedeeld in zowel korte termijn doelen als lange termijn doelen.

De contracten bevatten ook bepalingen over de bijdrage van de overheid aan het realiseren van deze doelen, zoals het verstrekken van subsidies voor het volgen van taalcursussen. De contracten bevatten daarnaast vaak bepalingen over normen, waarden en integratie. Zo bevat het Franse integratiecontract bepalingen over de kernwaarden van Frankrijk en is in Vlaanderen de cursus maatschappelijke oriëntatie onderdeel van het cursuspakket. Tijdens deze cursus komen kennis van de Belgische samenleving en de Belgische normen en waarden aan de orde.

Frankrijk kent naast een individueel contract ook een contract op familieniveau, dat zich richt op de integratie van de familie. Het contract op familieniveau wordt toegepast als er sprake is van gezinshereniging, waar kinderen bij zijn betrokken. Migranten kunnen niet kiezen welk contract van toepassing is. Deze keuze wordt gemaakt door de autoriteiten. Dit contract wordt door de prefect en beide ouders samen ondertekend. De nadruk van het contract ligt op de rechten en plichten van ouders. Beide ouders moeten een training volgen en zorgen voor onderwijs voor hun kinderen. Het familiecontract is in 2007 ingevoerd, omdat er in Frankrijk veel sprake is van gezinshereniging. Ook in Zwitserland bestaat de mogelijkheid dat het contract op gezinsniveau wordt ondertekend. In de praktijk gebeurt dit tot dusver echter niet. In de overige landen vindt ondertekening plaats op individueel niveau.

Doelgroepen en mate van verplichting

De Deense participatieverklaring en de in de overige landen gehanteerde integratiecontracten zijn primair gericht op derdelanders. Daarnaast bieden Vlaanderen, Duitsland, Denemarken en Frankrijk migranten uit de EU ook contracten aan.

De ondertekening van het integratiecontract is in Duitsland vrijwillig. Duitsland heeft gekozen voor een vrijwillige basis, omdat verplichting en sancties als contraproductief worden gezien. Een vrijwillige basis (insteek) wordt als essentieel beschouwd om de inburgering en participatie te laten slagen, omdat dan de motivatie uit de migrant zelf komt en daarmee de slagingskans groter is.

In de andere onderzochte landen is ondertekening van het contract verplicht. Ondertekening van de contracten die Vlaanderen, Duitsland, Denemarken en Frankrijk aan migranten uit de EU aanbieden, vindt echter vanwege het EU-recht op vrijwillige basis plaats. In Frankrijk vindt de ondertekening van het contract door asielzoekers en vluchtelingen ook op vrijwillige basis plaats.

Juridische basis en consequenties van het niet tekenen of niet nakomen van het integratiecontract

Zoals al eerder aangegeven, kent alleen Denemarken een participatieverklaring en kent Oostenrijk geen verklaring of contract. De overige onderzochte landen kennen integratiecontracten, die voortvloeien uit het migratiebeleid, inburgerings- en integratiebeleid of dit beleid ondersteunen. Het niet tekenen of niet nakomen van het

integratiecontract kan consequenties hebben voor de migrant. Echter, deze consequenties zijn in de onderzochte landen niet direct gekoppeld aan de naleving van het integratiecontract, maar vloeien voort uit de wet- en regelgeving op het gebied van inburgering, participatie, vreemdelingenrecht en sociale zekerheid. Alleen Vlaanderen, waar het integratiecontract het centrale instrument is van het inburgeringsbeleid, kent consequenties die rechtstreeks uit het integratiecontract voortvloeien; indien een migrant het contract niet tekent of de verplichtingen uit het contract niet nakomt, kan er een geldboete van € 50 tot € 5.000 worden opgelegd. In de praktijk ligt de hoogte van de boete tussen de € 50 en € 200.

Aan vluchtelingen en gezinsmigranten worden in geen van de onderzochte landen sancties opgelegd in de verblijfrechtelijke sfeer, omdat dit vanwege internationale wetgeving (het Vluchtelingenverdrag, het EVRM en de Europese gezinsherenigingsrichtlijn) niet mogelijk is. Zoals al eerder aangegeven is in geen van de onderzochte landen de ondertekening van de participatieverklaring of het integratiecontract verplicht voor EU-onderdanen vanwege het EU-recht.

In Duitsland is het integratiecontract onderdeel van het case management waarbij de migrantenbureaus alle aspecten en behoeften van een individu bekijken. Er is geen wettelijke grondslag voor het contract of het case management. In verband met het vrijwillige karakter van het contract zijn er in Duitsland geen problemen met EU- of internationaal recht. Er zijn geen juridische gevolgen verbonden aan het niet ondertekenen van het contract als zodanig. Wel kunnen er juridische gevolgen verbonden worden aan het niet volgen van integratiecursussen, maar die hebben een andere wettelijke basis. Migranten kunnen dan te maken krijgen met boetes en vermindering van uitkeringen. Ook kan de verlenging van de verblijfsvergunning worden geweigerd. Deze consequenties vloeien voort uit het inburgeringsbeleid of het sociale zekerheidsbeleid. In de praktijk blijkt dat deze sancties vrijwel nooit worden toegepast.

De Deense participatieverklaring en het integratiecontract zijn gebaseerd op de wet over de Integratie van vreemdelingen. Als er consequenties zijn verbonden aan het niet naleven van de voorwaarden van het contract, dan moeten deze duidelijk gespecificeerd staan in het contract. De consequenties vloeien niet rechtstreeks voort uit het contract, maar uit andere wet- en regelgeving, zoals de wet op de bijstand en het vreemdelingenrecht. Als een migrant een door de gemeente aangeboden baan niet accepteert, kan dat betekenen dat hij/zij geen of minder sociale bijstand krijgt. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het permanent verblijfsrecht en naturalisatie³¹, namelijk als niet voldaan is aan de voorwaarden uit die wetten. Gemeenten hebben de verplichting de migrant hier ook op te wijzen. Er zijn geen data beschikbaar in hoeverre het niet naleven van het contract ook daadwerkelijk het permanente verblijfsrecht of de naturalisatie beïnvloedt.

In Zwitserland biedt de Vreemdelingenwet de mogelijkheid om voorwaarden te verbinden aan de verblijfsvergunning en de Federale Integratieverordening biedt de

³¹ *Lovbekendtgølse Udlændingelov* (Vreemdelingenwet) no. 1021 of 19.09.2014, art. 11, sect. 9, no. 1. Art. 5 *Cirkulæreskrivelse om Naturalisation* (*naturalisatiecirculaire*).

mogelijkheid om integratiecontracten af te sluiten. Het weigeren om een integratiecontract te tekenen heeft niet direct gevolgen voor de sociale zekerheid of het mogen volgen van een opleiding. Het wordt echter wel gezien als een schending van de verplichting mee te werken aan integratie en dit kan gevolgen hebben voor de verlenging van de verblijfsvergunning. In de praktijk blijkt dat deze gevolgen hier echter zeer zelden aan verbonden worden. In totaal is nu één geval bekend dat een verblijfsvergunning niet verlengd wordt; hierover loopt nog een gerechtelijke procedure. Het is niet bekend waarom er geen consequenties aan worden verbonden aan het niet nakomen van het contract.

In Frankrijk is zowel het individuele als familie-integratiecontract gebaseerd op de Wet Immigratie en Integratie, alsmede op de EU-richtlijn inzake het recht op gezinshereniging. Het familiecontract is gebaseerd op artikel 7 van de EU-richtlijn 2003/86 van 22 september 2003 inzake het recht op gezinshereniging. Lid 2 van dit artikel staat het toe om integratievoorwaarden te stellen aan het recht op gezinshereniging. Het contract is dus gebaseerd op een wettelijke regeling³². Voor zover ons bekend is er geen jurisprudentie beschikbaar over het stellen van deze voorwaarden. Als het contract niet wordt nageleefd dan kan de bevoegde autoriteit (burgemeester) het verblijf in Frankrijk beperken of weigeren.³³ In de praktijk lijkt deze sanctie niet te worden toegepast.³⁴ Het is niet bekend waarom er geen sancties worden toegepast.

Het Vlaamse integratiecontract is verankerd in de wet en wel in het decreet Inburgering. Het ondertekenen van het contract is geen voorwaarde voor een uitkering of voor het recht op verblijf. Er kunnen consequenties worden verbonden aan het niet nakomen van het contract. Wie een integratiecontract ondertekent, gaat het engagement aan om regelmatig het vormingsprogramma te volgen. Dat wil zeggen dat de migrant tijdens elk onderdeel van het vormingsprogramma minstens 80% van alle cursussen moet bijwonen. Het niet tekenen of naleven van de afspraken resulteert in een geldboete. Deze boete kan hoog oplopen, maar ligt in de regel tussen de € 50 en € 200. Deze consequentie geldt ook voor EU-onderdanen die het contract vrijwillig ondertekenen. Omdat EU-onderdanen het contract vrijwillig ondertekenen en vrijwillig de aan het contract gekoppelde voorwaarden accepteren, is het opleggen van een boete naar verwachting niet in strijd met het EU- of internationaal recht. Het opleggen van bovengenoemde boete wordt daadwerkelijk in praktijk gebracht.

Oostenrijk kent geen participatieverklaring of contract, maar stelt wel strenge eisen aan het beheersen van de taal. Als migranten na twee jaar niet het vereiste taalniveau beheersen dan wordt het recht op verblijf beëindigd. Dit geldt echter niet voor vluchtelingen en migranten die om humanitaire redenen in Oostenrijk verblijven. Er zijn geen gegevens bekend waaruit blijkt dat dit in de praktijk ook daadwerkelijk gebeurt.

³² L 311-9 Code d'entrée et de séjour des étrangers et des demandeurs d'asile, (CESEDA)

³³ Art. L 311-9 al. 2 CESEDA

³⁴ *Projet de loi relatif au droit des étrangers en France*, NOR : INTX1412529/Bleue-22 juillet 2014, p.8, http://www.legifrance.gouv.fr/content/download/6319/95589/version/1/file/ei_droit_etrangers_cm_23.07.2014.pdf.

Moment van ondertekening, ceremonie en looptijd van het contract

In Vlaanderen, Zwitserland, Denemarken en Frankrijk ondertekenen migranten na het verkrijgen van een verblijfsstatus. In Duitsland vindt ondertekening plaats als er overeenstemming is over de doelen van de migrant. Geen van de onderzochte landen kent een ceremonie bij de ondertekening van het contract.

In alle onderzochte landen heeft de verklaring/het contract een looptijd van een bepaalde duur. In Denemarken gaat het om drie jaar voor de participatieverklaring, het participatiecontract en het participatieplan. In Frankrijk, Zwitserland en Vlaanderen gaat het om één jaar. De gemiddelde duur van het Duitse contract is niet bekend. De duur van de verklaring/het contract is in de onderzochte landen voor een bepaalde tijd en relatief kort, omdat deze ook gekoppeld is aan het behalen van individuele doelstellingen. Dit betekent vanzelfsprekend niet dat de onderschrijving van waarden en normen ook een beperkte geldigheid heeft. De veronderstelling is dat deze waarden en normen na het succesvol afsluiten van het inburgeringstraject verankerd zijn in het wezen van de persoon; de migrant is immers volledig ingeburgerd. Bovendien is de duur gekoppeld aan de duur van de ondersteuning van de integratie, bijvoorbeeld in de vorm van taalcursussen.

Informatieverstrekking en uitvoering

De informatieverstrekking en de uitvoering zijn op verschillende manieren georganiseerd, maar liggen in geen van de onderzochte landen bij de centrale overheid. In Duitsland liggen deze taken bij de adviesbureaus voor migranten en in Frankrijk bij de migrantenkantoren. In Vlaanderen verwijzen gemeenten naar onthaalbureaus die vervolgens zorg dragen voor het opstellen van het contract en de uitvoering ervan. De autoriteiten van het kanton zorgen in Zwitserland voor de informatieverstrekking en uitvoering. Denemarken heeft deze taken bij gemeenten belegd. Met uitzondering van Duitsland zijn de uitvoering en de organisatie in alle onderzochte landen bij een overheidsinstantie belegd. De Duitse migrantenadviesbureaus zijn private instellingen op non-profit basis, vaak gelieerd aan kerken of organisaties op levensbeschouwelijke grondslag, die werken met vrijwilligers. Overheidsuitvoering van deze taken wordt in Duitsland ongewenst gevonden.

Monitoring, evaluatie en toekomstplannen

In geen van de onderzochte landen is er een centrale monitoring van de werking van de participatieverklaring/het participatiecontract. Wel zijn er diverse evaluaties beschikbaar. In Duitsland is het pilotproject rond de invoering van de participatieverklaring geëvalueerd³⁵. Uit de evaluatie blijkt dat de structuur voor de adviesdiensten en ondersteunende diensten verbeterd was en dat de motivatie van de migranten verhoogd was. Migranten waren overwegend positief. Minder dan 10% van de migranten die deel uit maakten van de pilot, had bezwaren tegen het tekenen. De meerderheid van de migranten vond het feit dat het contract tweezijdig ondertekend wordt, betekent dat ze gelijk behandeld worden en serieus genomen

³⁵ *Endbericht der wissenschaftlichen Begleitung des Modellprojekts „Integration verbindlicher machen - Integrationsvereinbarungen erproben“ (Abschlussbericht),*

worden. Voor Duitsland was de pilot en het politieke debat hierover aanleiding om het ondertekenen van de participatieverklaring niet verplicht te stellen.

Zwitserse evaluaties³⁶ geven aan dat de contracten alleen effectief zijn als er sancties op staan vanwege de afschrikkende werking die er van het opleggen van sancties uitgaat. Ook zijn ze alleen effectief als ze specifiek op de behoeften van een individu gericht zijn en niet als instrument voor een standaardssystematiek of algemeen gebruik. Van belang is dat de migrant goed geïnformeerd is over de maatregel en de informatie begrepen heeft. Verder zijn coaching en advisering van belang.

Het belang van een goede informatieverstrekking blijkt ook uit een Deense evaluatie³⁷. Daarnaast blijkt uit deze evaluatie dat migranten vaak niet begrepen wat ze tekenden, omdat ze de taal onvoldoende beheersten en het Deense systeem niet kenden. Ook in Franse evaluaties wordt er gewezen op het belang van zorgvuldige en duidelijke communicatie naar migranten toe om misverstanden te voorkomen. Hierbij wordt benadrukt dat informatieverstrekking reeds in het land van herkomst belangrijk is.

In Vlaanderen zijn diverse evaluaties³⁸ uitgevoerd. Belangrijke uitkomst hiervan is dat maatwerk voor de migrant belangrijk is. Om dit maatwerk te kunnen bieden is de regisseursrol van de trajectbegeleider van belang. Hetzelfde geldt voor een cursus maatschappelijke oriëntatie in de eigen taal.

Toekomst

Duitsland heeft geen plannen om in de toekomst de participatieverklaring aan te passen en/of om de vrijwillige basis te laten vervallen voor een verplichting. In de overige onderzochte landen is er wel discussie over de huidige systematiek. Zo heeft Zwitserland de wens om meer uniformiteit aan te brengen en overweegt Denemarken de samenvoeging van de algemene participatieverklaring en het op de individuele migrant toegespitste integratiecontract. Dit om de administratieve lasten te verminderen. Oostenrijk overweegt om een individueel integratieplan in te gaan voeren. In Vlaanderen zijn er plannen om de onthaalbureaus te centraliseren in een agentschap voor inburgering en integratie. Doel van deze centralisatie is het vergroten van de efficiency. Verder zijn er wensen om het taalniveau te verhogen en in te zetten op een resultaatverplichting in plaats van een inspanningsverplichting rond taalverwerving.³⁹

³⁶ Evaluatie van de pilotprojecten van de introductie van het integratiecontract in de kantons van f Aargau, Basel-Landschaft, Basel-Stadt, Solothurn en Zürich door de Hogeschool van Noord-west Zwitserland voor de FOM en de vijf kantons in 2010, Evaluatie van het pilotproject 'Integratiecontract' in de gemeente Ostermundigen (Bern) door het Zwitsers forum voor migratiestudies voor het Ministerie van Sociale Zaken van het kanton van Bern en de kantonale migratie-autoriteiten in 2012, Evaluatie van het integratiecontract in St.Gallen door de Hogeschool Noord-west Zwitserland voor de kantonale autoriteiten van St.Gallen in 2013)

³⁷ Rambøll Management (2005) *Temarevision – individuelle kontrakter*, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration.

³⁸ HIVA 2010.

³⁹ http://www.inburgering.be/sites/default/files/inburgering/BVR%20artikel%2025_ondertekend_20140321.pdf
Inzake Besluit van de Vlaamse regering betreffende het integratie- en inburgeringsbeleid.
http://www.inburgering.be/sites/default/files/inburgering/20140228%20BVR%20hoger%20taalniveau%20inburgering_ondertekende%20versie.pdf

Inzake besluit Vlaamse regering betreffende het integratie- en inburgeringsbeleid meer specifiek de taal

Bijlage 1 Vragenlijst

International study on integration contracts

Instruction, explanation, planning & questionnaire

1.1 Context

Several (European) countries are using or experimenting with different forms of integration contracts for immigrants planning to settle, or already living in, the country.

The Dutch government is researching possibilities to develop and implement a model for an 'Integration contact'.

This specific research project is meant to provide insight into what the Dutch government can learn from the experiences in other countries that work with variations of integration contracts.

The main questions this research is meant to provide answers for are:

1. In what way are 'integration contacts' designed and implemented in the different countries?
2. To what extent can certain elements of the different integration contracts be implemented within the Dutch judicial context?

Terminology

We use the term 'integration contract' (or just 'contract' for short) to describe the Dutch word 'Participatieverklaring'. English equivalents could be 'Oath or affirmation of allegiance' (in the UK) or 'Oath of allegiance' (in the USA). Other terms that might fit the local context in your country better are: 'oath', 'agreement', 'declaration', 'pledge', et cetera.

We also use the terms 'naturalization' and 'civic integration'.

'Civic integration' describes the whole process of settling down in – and getting acquainted with – a country. Think in terms of required language skills, knowledge of customs and culture, participating in society (in the job market, via volunteer work, via the school (of the children) contact with neighbours, teachers, colleagues, et cetera.

'Naturalization' describes the formality of acquiring the nationality of the country the immigrant is settling in.

The difference between these two terms is crucial in the Dutch political context.

1.2 Survey questions

The questions (see paragraph 1.6 of this document) must be answered as completely as possible. Where needed, extra explanations are provided per question.

If you have any questions as to how a question is to be interpreted, please contact Peter Donders (peterdonders@bmc.nl)

We will send your questions (and our answers) to all the researchers in the different countries to ensure that everybody is up to date on the different interpretations concerning the questionnaire, the report, etc.

International study on integration contracts

1.3 Activities

To answer the questions, we require you to follow the following steps:

Desk research / document study

You are free to gather any and all documents that you consider relevant in answering the research questions.

The desk research must comprise at least the following documents:

- The contract itself
- Relevant legal documentation
- Policy texts concerning the contract
- Existing jurisprudence

Interviews

We advise you to conduct a number of interviews (with a maximum of five interviews) in order to gather relevant input for answering the questions.

An interview should be held with a relevant government official (from the relevant Ministry) and if considered necessary other experts, for example:

- Other relevant government officials,
- Officials of municipalities and/or Immigration and Naturalization Services
- Judicial experts in the field of migration and/or (civic) integration,
- Representatives of immigrant organisations,
- Et cetera.

The interviews can be conducted face to face or by telephone (Skype, etc.)

As a possible starting point, we will provide you with a list of possible people to interview (provided by the Dutch ministry of Social Affairs and Employment). The ministry will have notified these specific contacts that you will possibly contact them.

1.4 Report

The report will be conducted by following the format of the questionnaire:

- 1. Background/ realisation**
Answers to research questions 1 through 6
- 2. Contents**
Answers to research questions 7 through 10
- 3. Model of application/implementation**
Answers to research questions 11 through 16
- 4. Judicial grounds & context**
Answers to research questions 17 through 22
- 5. Monitoring, evaluation, assessment**
Answers to research questions 23 through 25
- 6. Appendix**
Sources and notes

It is important that all the information in the report can be traced to a source. Please keep this in mind while writing the report.

1.5 Planning

The deadlines are written in your contracts. For the sake of clarity we also provide them below:

When	What
Week 40	Start of project, rapporteurs receive names of officials that can to be contacted We contact you to talk you through the questionnaire
Week 40 through 45	Desk research, document study
Week 40 through 45	Interviews (face to face / via telephone, Skype) when necessary
Week 46	Report sent to BMC

We wish to emphasize that the sooner the definite reports can be sent to us, the better. We cannot stress this enough.

In case of any question you can contact:

Peter Donders

peterdonders@bmc.nl

+316-54901477

International study on integration contracts

1.6 Questionnaire

Questionnaire integration contracts

Terminology:

In this questionnaire we use the term 'contract' to describe the Dutch word 'Participatieverklaring'. English equivalents could be 'Oath or affirmation of allegiance' (in the UK) or 'Oath of allegiance' (in the USA). Other terms that might fit the local context in your country better are: 'oath', 'agreement', 'declaration', 'pledge', integration contract, et cetera.

The 'Participatieverklaring' is more than the physical contract alone. It is the instrument or model the government uses, wherein the immigrant, by signing the contract, commits his or herself to the conditions to advance their civic integration. The contract can be an integral part of the process of civic integration. In certain countries, the government also commits itself to the advancement of the civic integration of the migrant signing the contract.

In this questionnaire the term 'contract' refers to the instrument (and not per se the physical contract alone).

'Civic integration' describes the whole process of settling down in – and getting acquainted with – a country. Think in terms of required language skills, knowledge of customs and culture, participating in society (in the job market, via volunteer work, via the school (of the children) contact with neighbours, teachers, colleagues, et cetera.

Background/ realization

1)

What was the rationale/motivation in your country to introduce the contract? What does the government hope to achieve with the contract?

- a) In terms of policy goals,
- b) In terms of effects on individual immigrants?

2)

What is the legal position of the contract in relation to other instruments in the field of naturalization and civic integration?

- a) What is the importance of the contract compared with other (legal) instruments available?
- b) How does the instrument (including the contract) fit (chronologically speaking) within the entire context of 'civic integration'?

Explanation: 'Civic integration' describes the whole process of settling down in – and getting acquainted with – a country. Think in terms of required language skills, knowledge of customs and culture, participating in society (in the job market, via volunteer work, via the school (of the children) contact with neighbours, teachers, colleagues, et cetera.

'Naturalization' describes the formality of acquiring the nationality of the country the immigrant is settling in.

The difference between these two terms is crucial in the Dutch political context.

International study on integration contracts

3)

Which specific focus groups are targeted by the contract? (*Several answers possible*)

- Newly arrived immigrants who are eligible for temporary residency
- Newly arrived immigrants who are eligible for permanent residency
- Immigrants who have lived in the country for a longer period of time
- Immigrants from within the EU
- Immigrants from outside the EU
- Immigrants seeking to be reunited with family (family reunification)
- Immigrants seeking to start/raise a family (family-forming migration)
- Refugees or asylum seekers and their possible family members (with the right of asylum)
- others, namely: _____

Explanation: If there are several focus groups targeted by the contract, it is important to know if there are differences between the groups.

All the following questions will have to be answered for all the focus groups that are targeted by the contract.

4)

- a) What is the (estimated) size of each of the different focus groups in your country? (What is the (approximate) number of people in each focus group in your country?)
- b) How many people sign the contract on a yearly basis? (*Preferably per focus group*).

5)

Is there, or has there been, a political debate about the contract?

- a) And if so, what are the most common arguments? (Both in favour of and against the contract)?

6)

What are the plans for the future concerning the contract?

(For example, are there plans to continue the contract in its current form, are there plans to continue the contract but with important alterations, are there plans to stop using the contract, et cetera)

Contents

7)

What is the purpose / intent of the contract? (Please quote the intent as written in the contract).

8)

Who signs the contract?

- a) Individual immigrants?
- b) Or can the contract be signed on a family level?
- c) And if so, which person within the family signs?
- d) Does the government (or responsible agency) also sign the contract?

International study on integration contracts

9)

What exactly is the participant signing? (In terms of obligations).

- a) Is the contract formulated in terms of expectations? Or demands / requirements?
- b) How explicit or concrete have these expectations or demands/requirements been formulated?
- c) What is the focus of the expectations, demands/requirements?

Explanation: Think in terms of the broad definition of participation: paid or unpaid work, participation in associations and/or locally organized social activities, education for children and/or parents, language skills, knowledge and understanding of the culture and society, et cetera.

10)

What does the government (or possible other agency responsible for the contract) offer the immigrant in return for the signing of the contract?

Explanation: Think in terms of: subsidized (language) courses, formal recognition of foreign diploma's, relevant information (brochures, websites, etc.)

Model of application/implementation

11)

Which authority is responsible for providing the contracts?

- a) What roles, tasks and responsibilities does this authority have towards immigrants?

12)

How is the policy for the contracts implemented? What does the practical implementation of the policy on contracts look like?

Explanation: Describe the entire process from start to finish. Which person/organisation is responsible for which actions and when? Think in terms of 'who is responsible for communication with the immigrants, who distributes the contracts, is there support offered to the immigrant when it comes to abiding by the contract. Who is responsible for enforcing the consequences? Etcetera.

13)

How are the people for whom the contract is intended (the focus groups) reached and informed?

Explanation: Which channels are used? Think of the Internet, folders / brochures, via contacts with immigrant organisations and the intake of the immigrant with the municipality and/or Immigration and Naturalization Services, and/or any other contact with the municipality and/or Immigration and Naturalization Services.

14)

Which practical programs are the immigrants expected / required to participate in?

Explanation: Think of language courses, courses on good citizenship, introduction into the country/local community (culture, politics, associations etc.

15)

Where is the signing of the physical contract positioned (chronologically speaking) within the entire process of the instrument?

Explanation: What moment in time: For example, at the start of the process? Or at the end?)

16)

Is there a ceremony involved when the contract is signed?

International study on integration contracts

Judicial basis & context

17)

What is the judicial basis for the contract?

Explanation: In what legislation is the contract positioned and to what legislation does it make a reference?

18)

Is the contract valid for a definite or indefinite period of time?

- a) If the contract is valid for a definite time only, what is the (average) duration of the contract?
- b) And on what judicial grounds is this validity based on?

19)

Is the signing of the contract compulsory or voluntary?

20)

Consequences:

- a) What are the consequences/benefits of signing the contract?
 - i. What are the consequences concerning social security? (Right to work, right to make use of social benefits)
 - ii. What are the consequences concerning the rights of residence?
 - iii. What are the consequences concerning the rights to education?
 - iv. Other consequences?
 - v. Or are there no consequences?
- b) And what are the consequences of *not* signing the contract?
 - i. What are the consequences concerning social security? (right to work, right to make use of social benefits)
 - ii. What are the consequences concerning the rights of residence?
 - iii. What are the consequences concerning the rights to education?
 - iv. Other consequences?
 - v. Or are there no consequences?
- c) Are there any sanctions applicable when the conditions of the contract are not met? And are these sanctions actually enforced?
 - i. By whom?
 - ii. In what way? (Types of sanctions or fines, etcetera)
 - iii. In how many cases? (Are they rarely enforced, or regularly enforced? Are figures on these sanctions available? If so please quote these)

International study on integration contracts

21)

How does the contract comply with EU and/or international law?

- a) For example, does the contract as it is used in your country comply with EU legislation, regarding the free movement of persons and rights of residence?
- b) Has your country an opt out clause regarding the free movement of persons?
(*Explanation: some countries were granted an opt out clause in the EU treaty concerning the free movement of persons*)
- c) If so how does this affect the legal possibilities to make the contract compulsory?

Explanation: Please specify per focus group. Be aware of specific legislature per focus group. (Examples of EU/International law are: Directive on the Right to Family Reunification (2003/86/EG), Refugee Convention etc.)

22)

To what extent does the success of the contract depend on national context?

- a) Are there reasons to assume that the model used in your country cannot be successfully implemented in other countries?
- b) Are there settings or situations unique to your country that are necessary conditions to the success of the instrument?

Monitoring, evaluation, assessment

Explanation: the following questions concern not only the contents of the contract itself, but also the implementation of the contact (and the context).

23)

Does the country monitor the effects of the contract?

- a) And if so, in what way?
- b) Which indicators are used to monitor (the effect of) the contract?

24)

Has the contract been evaluated?

- a) If so, by whom? The responsible authority or other organisations?

25)

In case monitoring and/or evaluation of the contract has taken place, what are the most important results?

- a) Which elements are considered crucial to the success of the instrument?
- b) Which elements are less important to the success of the instrument?
Please motivate the answers.

Bijlage 2 Participatieverklaring zoals in de Nederlandse pilots gehanteerd

Participatieverklaring

Welkom in Nederland!

Nederland is een democratie en een rechtsstaat. Dat betekent dat iedereen dezelfde rechten heeft, en dat iedereen zich aan dezelfde regels moet houden. In Nederland spelen de waarden vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit een centrale rol. Met deze waarden hangen rechten samen waarop u een beroep kunt doen. Deze waarden kunnen alleen stand houden als iedereen actief bijdraagt aan de samenleving. Participatie is in Nederland heel belangrijk.

Vrijheid:

In Nederland mag iedereen denken, doen en zeggen wat hij wil. Dit betekent dat:

- iedereen zijn eigen mening mag uiten;
- iedereen een eigen geloof mag hebben en vrij is wel of niet te geloven;
- iedereen mag uitkomen voor zijn of haar eigen seksuele geaardheid;
- iedereen recht heeft op eigen keuzen en zelfstandigheid (zelfbeschikkingsrecht).

Hier zijn ook grenzen aan. Wat iemand doet of zegt mag nooit in strijd zijn met de wet. Je mag bijvoorbeeld niet discrimineren, aanzetten tot haat of oproepen tot vijandigheid.

Gelijkwaardigheid:

In Nederland worden alle burgers gelijkwaardig behandeld. Discriminatie naar geslacht, geloof, afkomst of seksuele geaardheid wordt niet geaccepteerd.

Solidariteit:

In Nederland zijn burgers samen verantwoordelijk voor de samenleving. Burgers hebben recht op een veilige leefomgeving, fatsoenlijke huisvesting, eerlijke arbeidsvoorwaarden en minimumloon bij werk, goed onderwijs en goede medische zorg. De overheid heeft de plicht mensen te beschermen tegen uitbuiting en ongelijke behandeling. Burgers moeten in principe in hun eigen levensonderhoud voorzien. Als dat niet op eigen kracht lukt, en er is niemand die kan helpen, dan biedt de overheid hulp.

Participatie:

In Nederland vragen we alle burgers bij te dragen aan een prettige en veilige samenleving, bijvoorbeeld door te werken, naar school te gaan of door vrijwilligerswerk te doen. Dat kan in de wijk, op school of in een vereniging. Het spreken van de Nederlandse taal is hierbij essentieel.

Ik verklaar dat ik kennis heb genomen van de waarden en spelregels van de Nederlandse samenleving en dat ik ze graag zal helpen uitdragen. Ik verklaar dat ik actief een bijdrage wil leveren aan de Nederlandse samenleving en reken erop dat ik daarvoor ook de ruimte krijg van mijn medeburgers.

Naam:

Geboortedatum:

Handtekening:

Datum ____ - ____ - ____ , te _____

Bijlage 3 Participatieverklaringen en integratiecontracten onderzochte landen

1. Duitsland

Integrationsvereinbarung	
zwischen Herrn/ Frau	
und:	
Was möchten Sie grundsätzlich in den nächsten zwei Jahren erreichen, wo möchten Sie in zwei Jahren stehen?	
Um zu diesem grundsätzlichen Ziel zu gelangen, sollen in verschiedenen Bereichen folgende Ziele erreicht werden:	
Bereichsziel Sprache:
Bereichsziel Schule/Ausbildung:
Bereichsziel Arbeit/Beruf:
Bereichsziel Gesundheit:
Bereichsziel Kinder/Kinderbetreuung:
Bereichsziel Soziales Umfeld/Wohnen:
Bereichsziel Aufenthaltsrecht:
Bereichsziel Sonstiges
Bestandteil dieser Vereinbarung ist ein Förderplan zu den genannten Bereichszielen.	
Für die Zusammenarbeit zwischen Herrn/ Frau _____ und der Beratungseinrichtung gelten folgende verbindliche Regeln:	
Die Beratungseinrichtung sichert zu,	
<ul style="list-style-type: none"> • Unterstützung bei der Erreichung der oben genannten Ziele zu leisten. • an die Ansprechpartner der verschiedenen Leistungserbringer, die zur Zielerreichung benötigt werden, weiter zu vermitteln bzw. die Hilfeleistung der verschiedenen Leistungserbringer möglichst optimal zu koordinieren. • persönliche Daten und Angaben vertraulich zu behandeln und diese nur mit vorheriger Zustimmung an Dritte weiterzugeben. 	
Herr/ Frau sichert zu,	
<ul style="list-style-type: none"> • die vereinbarten Termine wahrzunehmen. • aktiv an der Umsetzung der vereinbarten Ziele mitzuwirken. 	
X-Stadt, den.....	
(Unterschrift Klient/in)	(Unterschrift Berater/in)

2. Denemarken

The Danish declaration on integration and active citizenship in Danish society (official English language version)

Declaration on integration and active citizenship in Danish society Name:

Foreign national's ID/Civil registry number:

I, the undersigned, hereby declare that I will actively endeavour to ensure that I and any of my children and spouse/cohabitant who reside in Denmark will be integrated and become active citizens in Danish society.

I thus declare as follows:

- I shall comply with Danish legislation and respect the Danish democratic principles in every respect.
- I understand and accept that the Danish language and knowledge of the Danish society is the key to a good and active life in Denmark. I will therefore do my best to learn Danish and acquire knowledge about the Danish society as soon as possible. I understand and accept that I can learn Danish by attending Danish classes offered to me by the district council.
- I understand and accept that the individual citizens and their families are responsible for supporting themselves. I shall therefore endeavour to become self-supporting as soon as possible. I understand and accept that I can benefit from becoming self-supporting if I attend the activities described in the integration agreement between me and my local authority.
- I understand and accept that if I am applying for a job and attend a Danish course and the activities described in the integration agreement between me and my local authority, I shall - unless I or my spouse cannot support me - be entitled to receive temporary social benefits
- I understand and accept that men and women have equal obligations and rights in Denmark and that both men and women shall contribute to society. Men and women thus have the same rights – and in some cases obligations – to education and work, and that men and women have equal rights to take part in the democratic processes. Both men and women have an obligation to pay taxes and to undertake parental responsibilities for their children.
- I understand and accept that it is punishable in Denmark to commit actual violence against or threaten one's spouse and others, including children.

- I understand and accept that in Denmark all children shall be given equal respect and self-expression – be they boys or girls – in order for them to grow up and become active and responsible citizens who are capable of making their own decisions. I shall ensure that my children have the best possible childhood and adolescence, schooling and integration in Denmark. I shall amongst others ensure that my child learns Danish as soon as possible and does his/her homework throughout the school years, and I shall actively collaborate with my child's day care institution and school.
- I understand and accept that circumcision of girls and the use of force to contract marriage are punishable in Denmark.
- I respect the freedom and personal integrity of the individual, equal opportunities for men and women and freedom of speech and religion, which are fundamental constitutional rights in Denmark.
- I understand and accept that discrimination on the grounds of race and skin colour and threats and scorn against groups on the grounds of religion or sexual orientation is illegal in Denmark.
- I understand and accept that Danish society strongly condemns acts of terrorism. I understand and accept that the person who is witness to a crime that is intended to be committed, which gives rise to endangering people's lives or welfare or significant societal values, quite clearly has the obligation to do what is in his or her power to prevent the crime or its results, if necessary by reporting to the police, and that avoidance of this can be penalised with a fine or imprisonment for up to 3 years if the crime is committed or is attempted to be committed.
- I understand and accept that active commitment to the Danish society is a precondition for citizenship in Denmark regardless of how long my residency here in the country may last.
- I understand and accept that in order to extend my residence permit the grounds for granting me a residence permit must still exist.
- I understand and accept that a residence permit of indefinite duration is normally granted under the condition that I must satisfy certain requirements; namely, I must:
 - have resided legally in Denmark for at least five years with a valid residence permit for the entire period
 - pass a language proficiency test in Danish 1, or a language test of an equivalent or higher level
 - sign a declaration of integration and active citizenship in Danish society
 - have been enrolled in an accredited educational programme, be in ordinary, full-time employment, or be engaged in independent economic activity for at least three of the previous five years prior to applying for a residence permit of indefinite duration. Furthermore, I must still be considered to be active on the labour market or enrolled in an accredited educational programme at the time at which the residence permit of indefinite duration may be issued

- in accordance with the Active Social Policy Act or the Danish Integration Act, have received no public welfare assistance over the last three years prior to submitting an application for a residence permit of indefinite duration, and up until the time at which I may obtain said permit, with the exception of assistance in the form of single benefits of lesser monetary amounts which are not directly related to support or benefits that are comparable to or paid in lieu of my salary or pension
 - have no unpaid public debts
- I understand that any involvement in criminal activity may postpone the process or prevent me from obtaining a residence permit of indefinite duration.
- I understand and accept that as a refugee one is no longer entitled to protection if the conditions in one's home country have changed to the effect that one can return. I understand and accept that refugees and their families can be awarded financial support to return to their original home country or previous country of residence if they wish to do so at some point in time.

Date:

Signature:

Source:

The Danish Agency for Labour Market and Recruitment, <<http://star.dk/da/Indsatser-og-ordninger/Integration/Integrationskontrakt-og-integrationserklaering.aspx>>

3. Zwitserland

Logo / Address
of the authority / organisation
responsible for the conclusion of the Integration Agreement

INTEGRATION AGREEMENT¹

between

Particulars of the affected migrant
(subsequently: the undersigned)

and

the authority / organisation
responsible for the conclusion of the Integration Agreement
Name

This Integration Agreement should contribute to encouraging the integration at the individual level and orients itself to the principles of the legislation concerning foreign nationals, according to which:

- the goal of Swiss integration policy is to encourage the peaceful coexistence of everyone on the basis of the values of the Federal Constitution and of mutual respect and tolerance;
- a successful integration is the result of a mutual process which requires the willingness of foreign nationals to integrate as well as the openness of the Swiss population;
- the Federation, Cantons and Communities work towards ensuring equality of opportunity and the participation of foreign nationals who are legally and permanently living in Switzerland. They should receive equal access to economic, public and social life and be able to participate in it;
- it is demanded of the migrants that they are able to deal with the social and living conditions in Switzerland and that they comply with the prevailing regulations and laws. It is imperative that persons who are intending to stay in Switzerland over a long term gain knowledge of the language which is spoken at the place of residence.

I. Personal Information

Personal Details:

Surname:

First name:

Road:

Postcode / location:

Tel. (work):

Tel. (home):

Mobile:

Email:

Nationality:

Civil status:

Date of birth:

ZAR no.:

Moved to Switzerland:

Moved to Canton XY on:

Purpose of stay:

Language Skills

Mother tongue(s):

Other languages:

Knowledge of German (GER):²

Current Occupation

Occupation:
Percent by position:
Employer:
Child raising work:
Number of children being raised:
Ages of the children:

II. Goals of the Agreement

This agreement is aimed at the fulfilment of the condition imposed by order of the
of the Cantonal Migration Office requiring 'attendance of a language course' or: 'attendance
of an integration course'.

The undersigned, (name of the affected person)

A. Languages

is able to make themselves understood in the German language in daily life.

is participating on a language course with the following goals:

: Common European frame of reference for the languages of the Council of Europe

B. Living Conditions in Switzerland

knows the functions of the Swiss institutions (schools, vocational training, world of
work, health system etc.).

knows the social system, the legal system and the values and norms pertaining to the
Federal Constitution of Switzerland especially the significance of equality between
men and women.

III. Support by the Canton

The Canton informs the undersigned about the different offers of language and integration
courses which are available, as well as the existing centres of advice.

IV. Duties of the Undersigned

1. Measures:

A. Language courses: Time frame:

General language courses:

Literacy months

Basic course months

Conversation course months

B. Integration course: Time frame:

Integration course months

2. Proof of Course Attendance and Certificate

The service provider designated by the Canton (institution, course centre) attests to the
participation as well as the achievement of the goals which are the focus of the course and
which have been specified to the individual.

By (date), (name of the undersigned) will send the
responsible authorities a copy of the confirmation of course attendance or of the certificate to
the following address without being prompted to do so:

V. Consequences of the fulfilment or non fulfilment of the conditions specified by the Migration Office requiring 'attendance at a language or integration course'

In the order of imposed by the Cantonal Migration Office concerning the issuing /
extending of Residence Permit, the undersigned was obliged to participate in an integration
course / language course and to achieve the intended goals of the course.

Non compliance with this condition is viewed as amounting to unwillingness to integrate and
within the scope of the discretionary decision which the Cantonal Migration Authority takes
concerning the extension of the Residence Permit, can lead to the Residence Permit not

being extended.

If the undersigned attends the intended course and sends the responsible authorities (address at end of item IV) the corresponding attest, this can have a positive effect on the permission of residence decision. This may concern the lengthening of the Residence Permit, or the possibility of receiving permanent residency at a sooner stage.

Signature of the Migrant: Signature and stamp of the responsible Cantonal authority or institution

.....
Place, date

Place, date

With married couples and registered civil partnerships, the husband / wife and/or the (male / female) partner; and with minors, the legal representative(s), acknowledge(s) the contents of the agreement and confirm(s) this with their signature(s):

.....
Place, date

Place, date

Enclosed, e.g.:

List of language and integration courses in the Canton / in the town

Further publications

Globalskala GER language skill qualification reference

List of criteria for premature granting of permanent residency

Copy:

The undersigned

possible.: Cantonal advice point for integration questions

possible.: Cantonal migration authorities (immigration office)

4. Vlaanderen

Logo onthaalbureau

(IC07-G)

Inburgeringscontract voor de inburgeraar die onder de inburgeringsplicht valt¹

Fijksregisternummer | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

Stamnummer | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

Tussen | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | (voornaam en achternaam),
met als adres | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
(straat en nummer; postnummer en gemeente), hierna de inburgeraar te noemen,
en | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | (naam onthaalbureau), gevestigd in
| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | (straat en
nummer; postnummer en gemeente), vertegenwoordigd door | | | | | | | | | |
| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | (voornaam, achternaam
en functie binnen het onthaalbureau), wordt overeengekomen wat volgt:

1. Inhoud van het inburgeringstraject

Op basis van de gegevens die verkregen zijn via het intakegesprek bij het onthaalbureau en de adviezen van het Huis van het Nederlands en eventueel de VDAB, bepaalt het onthaalbureau het vormingsprogramma, dat de volgende onderdelen bevat:

- maatschappelijke oriëntatie
- Nederlands als tweede taal
- loopbaanoriëntatie

Het onthaalbureau biedt ook een individuele begeleiding aan tijdens het inburgeringstraject.

De trajectbegeleider op het onthaalbureau is | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | (voornaam en achternaam).

2. Inhoud van het vormingsprogramma

Maatschappelijke oriëntatie

De inburgeraar volgt maatschappelijke oriëntatie op het onthaalbureau.

Locatie: | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

Adres: | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

Startdatum cursus: | | | | | | | | | | Einddatum cursus: | | | | | | | | | |

Aantal uren: | | | | Type cursus: | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

¹ De mannelijke vorm in dit contract verwijst zowel naar mannen als naar vrouwen.

Als u inkomsten verwerft via maatschappelijke dienstverlening of via een leefloon, kunt u geen geldboete krijgen. Het OCMW kan dan wel beslissen om, met betrekking tot uw afwezigheid, weigering of vroegtijdige beëindiging van het vormingsprogramma, de sanctiebepalingen toe te passen van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en van de wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn. Dat betekent dat bijvoorbeeld een gehele of gedeeltelijke schorsing van de toekenning van uw maandelijkse financiële steun voor een periode van één maand (drie maanden bij herhaling binnen één jaar) opgelegd kan worden, of indien u een leefloon geniet, dat de toekenning van dit leefloon kan worden stopgezet omdat u één van de toekenningsvoorwaarden (werkberedheid) niet langer vervult. Het OCMW beoordeelt of en welke sanctie u wordt opgelegd rekening houdend met uw gehele situatie.

Inburgeringsbereidheid

Als u kandidaat-huurder of huurder van een sociale woning in het Vlaamse Gewest bent, moet u tevens uw inburgeringsbereidheid kunnen aantonen. Dat houdt in dat u tijdens elk onderdeel van uw vormingsprogramma minstens 80 % van de lessen moet volgen, zodat u het attest van inburgering behaalt. Als u geen attest van inburgering behaalt, voldoet u niet aan de inburgeringsvoorwaarde en kan de verhuurder u de toegang tot een sociale woning weigeren.

Huishoudelijk reglement

Het onthaalbureau licht u in over het huishoudelijk reglement van het onthaalbureau. U verklaart dat u kennis heeft genomen van dat huishoudelijk reglement.

Verhuizing

Als u verhuist voordat u een inburgeringsattest hebt ontvangen, moet u contact opnemen met het onthaalbureau om uw adreswijziging door te geven.

Als een ander onthaalbureau dit contract overneemt, blijven de inhoud van het inburgeringstraject en de afspraken uit dit contract die nog niet uitgevoerd zijn, behouden. Nieuwe afspraken over de inhoud van het vormingsprogramma worden in het overnamecontract opgenomen.

Tijdelijke opschorting van het inburgeringscontract

Als u om persoonlijke of medische redenen de cursussen tijdelijk niet kunt volgen, moet u dat aan het onthaalbureau melden. Uw inburgeringscontract kan dan tijdelijk worden opgeschort. Als de periode van opschorting verstreken is, moet u zich opnieuw aanmelden bij het onthaalbureau om uw inburgeringscontract verder uit te voeren. Als u zich niet binnen de afgesproken termijn opnieuw aanmeldt, dan wordt de procedure tot sanctionering gestart. Dat kan leiden tot een geldboete.

Als u inkomsten verwerft via maatschappelijke dienstverlening of via een leefloon, kunt u geen geldboete krijgen. Het OCMW kan dan wel beslissen om, met betrekking tot uw afwezigheid, weigering of vroegtijdige beëindiging van het vormingsprogramma, de sanctiebepalingen toe te passen van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en van de wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Dat betekent dat bijvoorbeeld een gehele of gedeeltelijke schorsing van de toekenning van uw maandelijkse financiële steun voor een periode van één maand (drie maanden bij herhaling binnen één jaar) opgelegd kan worden, of indien u een leefloon geniet, dat de toekenning van dit leefloon kan

worden stopgezet omdat u één van de toekenningsvoorwaarden (werkbereidheid) niet langer vervult. Het OCMW beoordeelt of en welke sanctie u wordt opgelegd rekening houdend met uw gehele situatie.

Bescherming van persoonsgegevens

U moet aan het onthaalbureau informatie over uw situatie bezorgen. Het onthaalbureau bewaart uw gegevens uitsluitend om u te kunnen begeleiden en om u te kunnen doorverwijzen naar andere organisaties. Het onthaalbureau kan uw gegevens doorgeven aan personen of organisaties waarmee het samenwerkt, en aan overheidsdiensten. U kunt bij het onthaalbureau een lijst opvragen van die personen of organisaties.

U kunt de gegevens die het onthaalbureau over u bewaart, opvragen en eventueel laten verbeteren. Als u hierover meer inlichtingen wilt, kunt u contact opnemen met de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer, Hoogstraat 139, 1000 Brussel.

Klachtenprocedure

Als u niet tevreden bent over de dienstverlening of het aanbod van het onthaalbureau, kunt u een klacht indienen bij het onthaalbureau zelf. Door het opstarten van een klachtenprocedure wordt dit contract niet opgeschort en wordt het verdere verloop van het contract niet gewijzigd. Meer informatie over die procedure kunt u opvragen bij de trajectbegeleider, de lesgever of de directeur van het onthaalbureau.

<p>Voor akkoord,</p> <p><i>(Voornaam, achternaam, functie binnen het onthaalbureau, handtekening)</i></p> <p><i>(Datum)</i></p>	<p>Voor akkoord,</p> <p><i>(Voornaam en achternaam van de inburgeraar, handtekening)</i></p> <p><i>(Datum)</i></p>
---	--

Logo onthaalbureau

(IC09-G)

Inburgeringscontract
 voor de inburgeraar die recht heeft op een inburgeringstraject
 niet onder de inburgeringsplicht valt
 en in het Vlaamse Gewest woont¹

Rijksregisternummer | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

Stamnummer | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

Tussen | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | (voornaam en achternaam),
 met als adres | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
 (straat en nummer; postnummer en gemeente), hierna de inburgeraar te noemen,
 en | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | (naam onthaalbureau), gevestigd in
 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | (straat en
 nummer; postnummer en gemeente), vertegenwoordigd door | | | | | | | | | |
 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | (voornaam, achternaam
 en functie binnen het onthaalbureau), wordt overeengekomen wat volgt:

1. Inhoud van het inburgeringstraject

Op basis van de gegevens die verkregen zijn via het intakegesprek bij het onthaalbureau en de adviezen van het Huis van het Nederlands en eventueel de VDAB, bepaalt het onthaalbureau het vormingsprogramma, dat de volgende onderdelen bevat:

- maatschappelijke oriëntatie
- Nederlands als tweede taal
- loopbaanoriëntatie

Het onthaalbureau biedt ook een individuele begeleiding aan tijdens het inburgeringstraject.

De trajectbegeleider op het onthaalbureau is | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | (voornaam en achternaam).

2. Inhoud van het vormingsprogramma

Maatschappelijke oriëntatie

De inburgeraar volgt maatschappelijke oriëntatie op het onthaalbureau.

Locatie: | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

Adres: | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

¹ De mannelijke vorm in dit contract verwijst zowel naar mannen als naar vrouwen.

inburgering. Als u voor minstens één onderdeel van het vormingsprogramma meer dan 50% afwezig bent geweest, dan wordt de procedure tot sanctionering gestart. Dat kan leiden tot een geldboete. Als de VDAB u verplicht heeft om het inburgeringsprogramma te volgen, dan kunt u geen geldboete krijgen, maar kan de VDAB aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) de informatie ter beschikking stellen met betrekking tot uw afwezigheid, weigering of de vroegtijdige beëindiging van het vormingsprogramma. Dat kan leiden tot het schrappen van uw werkloosheidssteun. Als u inkomsten verwerft via maatschappelijke dienstverlening of via een leefloon en verplichtingen opgelegd heeft gekregen via het OCMW, kunt u geen geldboete krijgen. Het OCMW kan dan wel beslissen om, met betrekking tot uw afwezigheid, weigering of vroegtijdige beëindiging van het vormingsprogramma, de sanctiebepalingen toe te passen van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en van de wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Dat betekent dat bijvoorbeeld een gehele of gedeeltelijke schorsing van de toekenning van uw maandelijkse financiële steun voor een periode van één maand (drie maanden bij herhaling binnen één jaar) opgelegd kan worden, of indien u een leefloon geniet, dat de toekenning van dit leefloon kan worden stopgezet omdat u één van de toekenningvoorwaarden (werkbaarheid) niet langer vervult. Het OCMW beoordeelt of en welke sanctie u wordt opgelegd rekening houdend met uw gehele situatie.

Huishoudelijk reglement

Het onthaalbureau licht u in over het huishoudelijk reglement van het onthaalbureau. U verklaart dat u kennis heeft genomen van dat huishoudelijk reglement.

Verhuizing

Als u verhuist voordat u een inburgeringsattest hebt ontvangen, moet u contact opnemen met het onthaalbureau om uw adreswijziging door te geven.

Als een ander onthaalbureau dit contract overneemt, blijven de inhoud van het inburgeringstraject en de afspraken uit dit contract die nog niet uitgevoerd zijn, behouden. Nieuwe afspraken over de inhoud van het vormingsprogramma worden in het overnamecontract opgenomen.

Tijdelijke opschorting van het inburgeringscontract

Als u om persoonlijke of medische redenen de cursussen tijdelijk niet kunt volgen, moet u dat aan het onthaalbureau melden. Uw inburgeringscontract kan dan tijdelijk worden opgeschort. Als de periode van opschorting verstreken is, moet u zich opnieuw aanmelden bij het onthaalbureau om uw inburgeringscontract verder uit te voeren. Als u zich niet binnen de afgesproken termijn opnieuw aanmeldt, dan wordt de procedure tot sanctionering gestart. Dat kan leiden tot een geldboete.

Als de VDAB u verplicht heeft om het inburgeringsprogramma te volgen, dan kunt u geen geldboete krijgen, maar kan de VDAB aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) de informatie ter beschikking stellen met betrekking tot uw afwezigheid, weigering of de vroegtijdige beëindiging van het vormingsprogramma. Dat kan leiden tot het schrappen van uw werkloosheidssteun.

Als u inkomsten verwerft via maatschappelijke dienstverlening of via een leefloon, kunt u geen geldboete krijgen. Het OCMW kan dan wel beslissen om, met betrekking tot uw afwezigheid, weigering of vroegtijdige beëindiging van het vormingsprogramma, de sanctiebepalingen toe te

passen van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en van de wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Dat betekent dat bijvoorbeeld een gehele of gedeeltelijke schorsing van de toekenning van uw maandelijkse financiële steun voor een periode van één maand (drie maanden bij herhaling binnen één jaar) opgelegd kan worden, of indien u een leefloon geniet, dat de toekenning van dit leefloon kan worden stopgezet omdat u één van de toekenningsvoorwaarden (werkbereidheid) niet langer vervult. Het OCMW beoordeelt of en welke sanctie u wordt opgelegd rekening houdend met uw gehele situatie.

Bescherming van persoonsgegevens

U moet aan het onthaalbureau informatie over uw situatie bezorgen. Het onthaalbureau bewaart uw gegevens uitsluitend om u te kunnen begeleiden en om u te kunnen doorverwijzen naar andere organisaties. Het onthaalbureau kan uw gegevens doorgeven aan personen of organisaties waarmee het samenwerkt, en aan overheidsdiensten. U kunt bij het onthaalbureau een lijst opvragen van die personen of organisaties.

U kunt de gegevens die het onthaalbureau over u bewaart, opvragen en eventueel laten verbeteren.

Als u hierover meer inlichtingen wilt, kunt u contact opnemen met de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer, Hoogstraat 139, 1000 Brussel.

Klachtenprocedure

Als u niet tevreden bent over de dienstverlening of het aanbod van het onthaalbureau, kunt u een klacht indienen bij het onthaalbureau zelf. Door het opstarten van een klachtenprocedure wordt dit contract niet opgeschort en wordt het verdere verloop van het contract niet gewijzigd. Meer informatie over die procedure kunt u opvragen bij de trajectbegeleider, de lesgever of de directeur van het onthaalbureau.

<p>Voor akkoord,</p> <p><i>(Voornaam, achternaam, functie binnen het onthaalbureau, handtekening)</i></p> <p><i>(Datum)</i></p>	<p>Voor akkoord,</p> <p><i>(Voornaam en achternaam van de inburgeraar, handtekening)</i></p> <p><i>(Datum)</i></p>
---	--

5. Frankrijk

Welcome to France

You have been admitted to reside in the territory of the Republic of France, a member state of the European Union.

Each year, some 100,000 foreigners come to live in France, from many different cultures and countries. Like you, for more than a hundred years, other people have come and made their lives here.

They have taken part in its development and its modernisation. Some, sometimes at the cost of their liberty or their life, have taken up arms to defend the country.

France and the French are attached to a history, a culture and certain fundamental values. In order to live together, it is necessary to know about them and to respect them. That is why, in the context of a welcome and integration contract, we request that you follow a day of civic training in order to better understand the country in which you are to live.

France, a democracy

France is an indivisible republic that is secular, democratic and social.

Power is based on the sovereignty of the people, expressed via universal suffrage open to all French citizens aged over 18.

On several public buildings, you can see the words "Liberty, Equality, Fraternity" inscribed. This motto is that of the Republic of France.

France, a country of rights and duties

The Declaration of Human and Citizens' Rights in 1789 proclaims that all men are born and remain free and equal in rights, regardless of their origin, their condition or their fortune.

France guarantees the respect of fundamental rights, namely:

- * liberty, which is expressed in many forms: liberty of opinion, freedom of expression, liberty to gather, freedom of movement, etc.
- * security, which guarantees protection by the public powers of people and goods by the Authorities,
- * personal property rights.

Foreigners who have acquired regularised status have the same rights and the same duties as French people, except the right to vote, which remains linked to

nationality, and must respect the laws and principles of the French Republic.

Whether it sanctions or protects, the law is the same for everyone, with no distinction on grounds of origin, race or religion.

France, a secular country

In France, religion is part of the private domain.

Each person may have the religious beliefs of their choosing or not have any. The State respects all beliefs and freedom of worship, as long as they do not disrupt public order.

The State is independent of all religions and monitors the application of the principles of tolerance and liberty.

France, a country of equality

Equality between men and women is a fundamental principle of French society. Women have the same rights and the same duties as men. Parents are jointly responsible for their children. This principle is applied to all, French people and foreigners alike. Women are not subject either to the authority of their husband or to that of their father or brother, for example in terms of work, going out or opening a bank account. Forced marriages and polygamy are forbidden, while the integrity of the body is protected by law.

Knowing the French language, a necessity

The French language is one of the fundamentals of national unity. Knowledge of French is thus essential to your integration, and will encourage contact with the entire population.

That is why you must have a level of knowledge in terms of the French language which allows you, for example, to undertake administrative procedures, to register your children at school, to find work and to take part fully in life in your area. If you do not have this level when you arrive in France, you must acquire it by following a training course approved via diploma recognised by the State. Registration at this free training course is done through the National Agency for the Welcome of Foreigners and Migrations.

Schooling is the basis for the professional success of your children. In France, state schooling is free. Schooling is compulsory from 6 to 16 years of age. Boys and girls study together in all classes.

Integration and welcome contract

LIBERTY EQUALITY FRATERNITY

Preamble

The integration of diverse populations demands mutual tolerance and the respect by all, French people and foreigners alike, of rules, laws and customs.

Choosing to live in France means having the willingness to adapt to French society, and accepting the fundamental values of the Republic.

That is why you must prepare to this end for your republican integration into French society by signing the integration and welcome contract scheduled by article L-311-9 of the code for entry and stay of foreigners and the right to asylum.

This contract is concluded between the State, represented by the *préfet* of the regional department

and Ms – Miss – Mr.....

Article 1: State commitments

The State undertakes all of the following provisions:

- a collective welcome meeting;
- a medical examination allowing the delivery of temporary residence documents;
- an individual interview allowing in particular to assess the level of knowledge of the French language of the contract signatory;
- if required:
 - a linguistic assessment;
 - an interview with a social worker, including if necessary a social diagnosis and the implementation of individualised social support;
- a day of civic training presenting the fundamental rights principles and values of the Republic, as well as the institutions of France;
- if necessary, linguistic training, the duration of which is set in accordance with the learning abilities and needs of the person (DILF);
- an information session about life in France whose objective is to facilitate understanding of French society and access to public services;
- specific information about access to the public service of employment and professional training, and if need be, a professional skills assessment carried out by the National Agency for Employment (known as ANPE), allowing the creation or redirecting of an employment access project.

Article 2: Commitments of the contract signatory

Ms/Miss/Mr whose level of knowledge of the French language is judged as satisfactory/unsatisfactory (cross out the inappropriate response) commits himself / herself to:

take part in the civic training day and the information session about life in France:

attend the linguistic training course regularly when thus assigned, destined to allow them to reach a satisfactory level in French, as well as to sit the examination organised after the training course in order to obtain the initial French language diploma (DILF);

- attend interviews set up in order to monitor the contract.

The foreigner's attendance at each of the training courses scheduled is confirmed by a personalised certificate issued by the ANAEM.

Article 3: Contract duration

This contract is concluded for a duration of one year. Exceptionally, it may be extended by the *préfet* for one additional year, in order to start to or complete a scheduled training course. In this case, the closure of the contract occurs at the end of the training course in question, under conditions communicated to the signatory by the ANAEM.

Article 4: Contract monitoring

Creation and completion of the contract is subject to administrative monitoring and assessment by the ANAEM. At the end of the contract, the Agency checks that the training or information actions recorded in the contract have effectively been undertaken, and delivers the signatory with a personalised summary certificate which specifies the methods of their approval. This certificate is transmitted to the *préfet* who may take into account, upon the first renewal of the temporary residence documents, the non-respect of the commitments made in the context of the contract.

Article 5: Respect of the contract

The signatory is notified that the *préfet*:

- may terminate the contract in the event of non-participation in a scheduled training course or in the event of giving up mid-way through a training course, with no legitimate motive;
- takes into account the signature of the contract and the respect that this implies for the appreciation of the condition regarding republican integration by the foreigner into French society required for delivery of the residency permit.

Contract no.:	
Drafted in	On
The "Préfet" of the "Département"	Ms, Miss, Mr.
	For minors, the legal representative

Ministry for Employment, Social Cohesion, and Housing
National Agency for the Welcome of Foreigners and Migrations

Law no. 78-17 dated January 6, 1978 relating to information technology, files and freedoms is applied to this contract. It guarantees the rights of access and modification for data concerning you in terms of the National agency for the welcome of foreigners and migrations.

ANNEXE

MINISTÈRE DE L'IMMIGRATION, DE L'INTEGRATION, DE L'IDENTITE NATIONALE ET DU DEVELOPPEMENT SOLIDAIRE
AGENCE NATIONALE DE L'ACCUEIL DES ETRANGERS ET DES MIGRATIONS

CONTRAT D'ACCUEIL ET D'INTEGRATION POUR LA FAMILLE

PREAMBULE

La loi n° 2007-1631 du 20 novembre 2007 relative à la maîtrise de l'immigration, à l'intégration et à l'asile prévoit, dans son article 6, la mise en place, pour les conjoints bénéficiaires du regroupement familial, dès lors qu'ils ont des enfants, d'un contrat d'accueil et d'intégration pour la famille conclu entre l'Etat et les conjoints (demandeur et rejoignant).

Ce contrat complète, en tant que de besoin, le contrat d'accueil et d'intégration individuel conclu par ailleurs entre l'Etat et le conjoint rejoignant, conformément à l'article L.311-9 du Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile.

Le présent contrat est conclu d'une part entre l'Etat, représenté par le préfet du département désigné ci-après le préfet ;

et, d'autre part :

Madame :
Monsieur :
désignés ci après « les signataires ».

ARTICLE 1 : ENGAGEMENTS DE L'ETAT

Dans le cadre de ce contrat, l'Etat s'engage à mettre en œuvre, outre les prestations de droit commun dont peut bénéficier toute famille durablement installée en France une formation sur les droits et devoirs des parents organisée par l'Agence nationale de l'accueil des étrangers et des migrations (ANAEM).

ARTICLE 2 : ENGAGEMENTS DES SIGNATAIRES

Les signataires s'engagent à :

- participer à la journée de formation "Droits et devoirs des parents" ;
- veiller au respect de l'obligation scolaire pour leurs enfants de 6 à 16 ans, conformément à l'article L131-1 du code de l'éducation.

L'assiduité des signataires à la journée de formation est sanctionnée par la délivrance d'une attestation nominative remise par l'ANAEM aux signataires.

Le respect de l'obligation scolaire par le ou les enfants concernés se vérifie, pour chacun d'eux, par la production, au plus tard à la fin de l'année du contrat, du certificat d'inscription ou du certificat de scolarité délivré par le chef de l'établissement scolaire où il est inscrit. Ce ou ces documents sont transmis, par le ou les signataires, à l'ANAEM, au terme du présent contrat.

ARTICLE 3 : DUREE DU CONTRAT

Le présent contrat est conclu pour une durée d'un an.

ARTICLE 4 : RESPECT DU CONTRAT

Le signataire est informé qu'en cas de non respect volontaire des engagements de ce contrat, le préfet :

- peut saisir le président du conseil général en vue de la mise en œuvre des dispositions de l'article L. 222-4-1 du code de l'action sociale et des familles ;
- tient compte de la signature du contrat et de son respect pour le renouvellement de son premier titre de séjour.

N° de contrat :	
Fait à	Le
Le préfet	Madame
	Monsieur

La loi n°78-17 du 6 janvier 1978 relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés s'applique à ce contrat. Elle garantit un droit d'accès et de rectification pour les données vous concernant auprès de l'Agence nationale de l'accueil des étrangers et des migrations.

BMC | onderzoek

TELEFOON

070 - 310 3800

E-MAIL

info@bmconderzoek.nl

WEBSITE

www.bmconderzoek.nl

